

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נְפִלְאוֹת מְתוֹרָתְךָ

נְפִלְאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

מאז שמחת תורה השנה ה' אומר לנו שצריך פה שינוי אמיתי.
ה' שם אותנו ב'איך'. עכשיו, מתוך ה'איך' אפשר להגיע ל'יש' חדש,
להשמיע את הקול החדש, ובעצם להביא משיח,
להביא גאולה לעם ישראל.

[מתוך השיעור 'לחזור אל האמונה']

תולדות תשפ"ד

תולדות ה'תשפ"ד

24 **אמת ליעקב**
אבן עזרא
מסירות נפש לשנות מהאמת

26 **הסיפור החסידי**
לסתור את כל הסברות
אדמו"ר האמצעי

28 **מענות ותשובות**
תשובות הרב לשואלים
פיזור דעת בנוגע לשליחות
ו'האם ה' מאוכזב ממני?'

29 פְּאָזֹר לְלִבֵּי
בְּאֵר מַיִם חַיִּים
רְדִי יְלִמֵד אוֹתָנוּ עַל דְּרָכָו בְּעִבּוּדַת ה'
שֶׁל יַצְחָק אָבִינוּ – חֲפִירַת בְּאֵרוֹת

04 **התחלה חדשה**
נקודה מעובדת
הפיכת המשבר לחבלי לידת המשיח

05 **גילוי דעת**
לנצחון ישראל

06 **לחזור אל האמונה**
התוועדות יום הולדת ע"ט (ח"א)
ה'איך שבין 'יש' ל'יש'
והדרך לתיקון המדינה

16 **מלחמה עזה**
"שחורה אני ונאווה"
המלחמה בקליפת ישמעאל

22 **הטעם שלפני החטא**
אהבת שלום
יעקב אבינו ותקון האסלם

העלון מופק ע"י עמותת אוהבים להיות יהודים

לקבלת השיעורים במייל ולהצטרפות לצוות המפיצים: itiel@pnimi.org.il

עריכה: אביב מויאל | עיצוב: דעה צלף אביחיל | מערכת: הרב יוסף פלאי, בעז יעקבי ואיתיאל גלעד

הקדמת המערכת

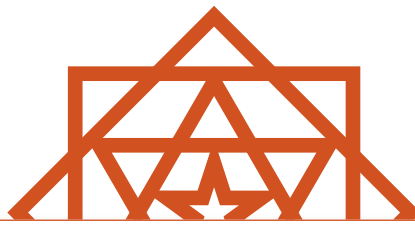
שבת שלום לכל בית ישראל די בכל אתר ואתר ובכללם לקוראי עלון **נפלאות** היקרים. לפניכם **גליון לשבת פרשת תולדות**, מלא בכל טוב ובאקטואליה **חסידיית**, הצולל אל תוך **חדש הגאולה החסידי - חדש כסלו**.
השבוע בגליון:

שני שיעורים בגליון שלנו, **שיעור משבת שעברה** על **המלחמה בקליפת ישמעאל** וחלקה הראשון של **התוועדות יום ההולדת המרוממת**, לה זכינו השבוע.
נפתח עם [חלק א' של] **התוועדות יום ההולדת הע"ט של הרב - לחזור אל האמונה** - בה דבר הרב על **מצב ה'אין' בו אנחנו נמצאים** כעת, ועל האפשרות וההכרח לנצל אותו בשביל **שינוי כולל**, מעבר מ'יש' ראשון ל'יש' הנעלה ממנו באין-ערוך. נקודת-האין היא **נקודת האמונה**, בה עלינו להתחזק ומתוכה **ליזום, לנצח ולחולל מציאות חדשה**. השינוי המהותי נוגע למדינה-מלכות וכדי שפרצוף המלכות ישתנה ויבנה מחדש עליו לחזור למצב של "נקודה תחת היסוד" - **להסתופף בצלו של צדיק אמת** ולקבל ממנו **השראה של אמונה**.
בשיעור השני - **מלחמה עזה** - פתח הרב **בעיון בפסוקי מגלת שיר השירים** בהם טמונה התייחסות **לקליפת ישמעאל**, אֶתָה אֲנִי מִתְמוּדָדִים בִּימֵים אֱלֹהִים - טענת ישמעאל על "זכותם" בארץ, שרש טעותם בזה, **היפי הפנימי של עם ישראל** שמעולם לא אבד ואופן **המלחמה הנדרש** מולם בימים אלה בגשמיות וברוחניות.
וכהרגלנו בימים אלה, נסיים **בתפילה לקב"ה** שישמור על כל **המגינים על ארץ הקודש** והעם היושב בה, על **החטופים**, על **הפצועים** ועל **העקורים** - **שישובו לביתם שלמים בגוף ונפש בקרוב ממש**.

סדר הלימוד לשבוע פרשת ויצא הבעל"ט: נ"ך יומי - שמואל א' פרק לא-שמואל ב' פרק ו; משנה - כתובות פרק יג.

שבת שלום ומבורך,
המערכת

להקדשת הגליון או מדור לזכות או לע"נ יקיריכם
שלחו הודעה לאלעזר במספר 052-5065243

בס"ד כ"ח חשון תשפ"ד

גילוי דעת – לניצחון ישראל

לעם ישראל ולמנהיגי המדינה!

"חֲזַק וְנִתְחַזַּק בְּעַד עַמּוֹנוֹ וּבְעַד עַרְי אֱלֹהֵינוּ". חיילי ישראל עוסקים היום במלחמת מצוה למען עם ישראל וארץ ישראל. יהי רצון שיתקיים בנו "כי ה' אֱלֹהֵיכֶם הֵהָלַךְ עִמָּכֶם לְהִלָּחֵם לָכֶם עִם אִיבֵיכֶם לְהוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם".

חבל עזה הוא חלק מארץ ישראל השייכת לעם ישראל, מתנת הקב"ה לאבותינו ככתוב בתורה "לְזַרְעֶךָ נָתַתִּי אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת מִן־הַר מִצְרַיִם עַד הַנֶּהָר הַגָּדֹל נְהַר פְּרָת". ככל שנכיר באמת הזו ונאמר אותה בבירור, כן היא תתקבל גם בעיני אומות העולם, "כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ לְתַת לָהֶם נִחְלַת גּוֹיִם".

מטרת המלחמה צריכה להיות ניצחון מלא אשר יעניק בטחון אמיתי לישראל בעזרת ה'. זו חובתנו למען החיים ולזכר ההרוגים הקדושים במלחמה זו שקרבנם לא יהיה לשוא. "הֵן עִם פְּלִבְיָא יְקוּם וְכֹאֲרִי יִתְנַשֵּׂא" – עוז הרוח ומסירות הנפש של הלוחמים והמפקדים יביאו בעזרת ה' לניצחון, אך חובתם של המנהיגים להמשיך עד לניצחון מלא, צבאי ומדיני.

ניצחון מלא כולל חיסול הצוררים (המחבלים והפורעים) והשגת שלטון ישראלי מלא בחבל עזה. ללא שלטון ישראלי, יתעורר מחדש קוֹ הַנְּחָשִׁים הרצחני. המחשבה לתת את השלטון בעזה לגורמים עוינים, כמו הרשות הפלסטינית הטרוריסטית, היא הפקרות בטחונית חמורה. עלינו ללמוד מטעויות העבר ולהשתחרר מתפיסות שגויות שהמיטו עלינו אסון.

יש להכריז על ריבונות ישראלית מלאה בחבל עזה. אין די בשלטון צבאי בלבד. יש לחדש את הקהילה היהודית העתיקה בעזה, אשר התקיימה עד פרעות תרפ"ט, ולבנות את ישובי גוש קטיף שבניהם מצפים לשוב למקומם. ובעזרת ה' נזכה לקיום ההבטחה "וְנִטְעַתִּים עַל אֲדָמְתֶם וְלֹא יִנָּתְשׁוּ עוֹד מֵעַל אֲדָמְתֶם אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם".

ביחס לארה"ב יש לנהוג בזקיפות קומה, "ואולך אתכם קוממיות". יש להודות על התמיכה ולדחות בתוקף כל התערבות בניהול המערכה וביעדיה, וכל שכן "הטפת מוסר" צבועה. ככל שעם ישראל, "עם סגולה", יעמוד על שלו בתוקף – כך נזכה לכבוד והערכה מאומות העולם בעזרת ה'.

בתפלה "ה' אֱלֹהֵים צְבָאוֹת הַשִּׁיבֵנו הָאֵר פְּנִיךָ וְנִשְׁעָה", במהרה בימינו אמן.

הרב יצחק גינזבורג

הרב דוב ליאור

יוצא ע"י מטה הרבנים 'מנצחים'

נקודה

מעובדת מתוך השיעור

התחלה חדשה

אך כיצד מחזיקים מעמד בתוך המשבר? כיצד אפשר להגיע להתחלה חדשה באמת? הבעל שם טוב לימד שבזמן הקשה של עקבתא דמשיחא הדבר היחיד שנוכל לאחוז בו הוא האמונה שלמעלה מטעם ודעת. לכן גם הנסיון העיקרי בתקופה זו הוא נסיון האמונה. האמונה היא הכח הגבוה ביותר בנפש, ההתחלה והיסוד של כל הכוחות הבאים אחריו, וכדי להתחיל מחדש באמת צריכים לחזור אל נקודת האמונה. לשם כך יש לוותר על כל ההתנהגויות השגרתיות, על כל החוויות הקודמות, על כל ההבנות ותפיסות-העולם הקיימות ואפילו על הרצונות ועל הדברים שהסבו לנו עונג – ולהתמקד רק באמונה שלמעלה מטעם ודעת, ממנה יכולה לצמוח מחדש האישיות כולה.

ושוב נשאל: כיצד ניתן לגלות את האמונה הטמונה בנו בזמנים של נסיון קשה? הפסוק אומר "וצדיק באמונתו יחיה" – כח האמונה בנפש הוא נקודת-הצדיק הקיימת בכל יהודי. לכן, כפי שמאמינים בה', צריכים להאמין בכל יהודי ויהודי, ובוודאי בכלל ישראל, שטמונות בו עוצמת האמונה, היכולת להחזיק מעמד, לנצח ולהשתנות לטוב. וכשם שבכל אחד יש נקודת-צדיק, ה' שותל בכל דור צדיקי-אמת שיכולים לעורר בנו את האמונה. בזמני קושי ומשבר על כל יהודי ועל כלל-ישראל כולו להתכוון ולהסתופף בצלו של צדיק-אמת ולקבל ממנו השראה של אמונה שתאפשר בנין חדש של הכלל ושל הפרט. ויש היום סגולה נוספת: בזמני-בהירות אנו עסוקים בעיקר בטוב, המסב לנו עונג, אך יש זמנים בהם נדרשת 'מלחמה עיוורת' ברע המוחלט שנחשף בעולם, וגם המלחמה הזו חושפת בנפש תעצומות של אמונה ופותחת פתח לעולם חדש שכולו טוב בלתי-משוער.

עם ישראל בארץ ובעולם חווה היום חויה של 'איך'. הקונספציה ששלטה עשרות שנים קרסה, תפיסות-עולם משתנות וברור שהמציאות שהיתה לא יכולה להמשיך. גם עולמם האישי והמשפחתי של רבים-מספור התערער באחת – עבר מיציבות לתחושות אבל על הנרצחים, דאגה איומה ביחס לנעדרים ולחטופים, כאב על הפצועים, חווית תלישות של מאות אלפי עקורים מבתיהם, חשש לשלום המגויסים ופחד מפני פגיעות האויב ואימוני. איך מתמודדים עם ה'איך'?

בחוויה של 'איך', בודאי בנסיבות הללו, יש קושי גדול – אך גם הזדמנות גדולה. כל שינוי משמעותי במציאות, כזה שאיננו שינוי קוסמטי בלבד, אלא התקדמות של ממש, דורש בטול של המצב הקודם כדי להגיע למצב החדש – שלב של 'איך' בין ה'יש' הראשון ל'יש' חדש וטוב בהרבה. כך, כדי ללדת לידה חדשה צריכה האשה לשבת על המשבר ולסבול חבלי לידה. ממילא, אפשר גם לומר הפוך – כל מצב של 'איך' הוא הזדמנות לדלג למציאות חדשה, טובה הרבה יותר, וכל משבר הוא פוטנציאל ללידה חדשה. את המשבר שפוקד אותנו היום צריך להפוך ל"חבלי משיח" – תהליך לידה משיחי בו נעבור מחיי גלות לגאולה האמתית והשלמה, מהפך אמיתי ממדינה שאינה מושתתת על תורה למדינה-של-משיח.

לחזור אל האמונה

קיצור מהלך השיעור

לכבוד **יום הולדת 79** של הרב – לאורך ימים ושנים טובות! – היתה התוועדות ארוכה, שעסקה **במצב** בו עם ישראל נמצא היום ו**בעבודה** הנדרשת ממנו, יחד עם לימוד פרק התהלים החדש שמתחיל עם הכניסה לשנת השמונים, **פרק פ' בתהלים**. למרות הקשר ההדוק בין כל נושאי ההתוועדות, לאורך הדברים ולקוצר הזמן מתפרסם השבוע רק חלק אחד של ההתוועדות. העוסק **במצב ה'אין'** בו נמצא היום עם ישראל, שתכליתו 'לעבור פאזה' **למצב חדש** ואחר. **פרק א** מסביר שאנו בזמן של 'אין' **בין 'יש' ל'יש'**, ימים של **חבלי משיח** במעבר מתקופה אחת **לתקופה טובה באין ערוך**, כאשר החזרה ל'אין' היא **החזרה לאמונה**. **פרק ב** מסביר שעל **המלכות-המדינה** לחזור למצב של "נקודה תחת היסוד", לקבל **השראה של אמונה** מ"צדיק יסוד עולם" ומתוך כך להבנות שוב מחדש באופן אחר ומתוקן. **פרק ג** – הפותח ברמזים השייכים לשנת השמונים – נותן מבנה חדש ויפה של **חמש נקודות אמונה** בהן צריך לדבוק **בימים אלה**.

ומיד ממש.

ישנה שיחה של הרבי^ב בה הוא כותב שבכל **חדש יש משהו חדש**, יש שליחות מיוחדת בכל **חדש**. השליחות המיוחדת, הכח המיוחד, שמקבלים בחדש כסלו – היום, כפי שמסביר הרבי בשיחה – היא השליחות של "יפוצו מעינותיך חוצה"^א. השליחות הזו כמובן קשורה לגאולה של אדמו"ר הזקן בי"ט כסלו –

א. ה'אין' בין 'יש' ל'יש' – זמן האמונה עבודת חדש כסלו

חדש טוב לכולם. חדש כסלו, בלשון של החסידות, הוא חדש הגאולה^א – כמו חדש ניסן. נכנסנו עכשיו לחדש של גאולה – שנזכה לראות בעיני בשר את הגאולה האמתית והשלמה תכף

נרשם ע"י אייתיל גלעדי. לא מוגה. אור לר"ח כסלו תשפ"ד – כפ"ח.

א בריבוי מקומות בשיחות הרבי ואגרותיו. ראה לדוגמה לקו"ש ח"א וצא סי"ג.

ב שיחת כ"ח חשון תש"נ סעיף ו (ובכ"ד עד"ז).
ג כש"ט (קה"ת) סעיף א (עפ"י משלי ה, טז).

בכל דור ודור צריכים את ששים הגיבורים כדי להפיץ את המעיונות

את הנצחון שעלינו לנצח צריך להגיע למדת אין – ל"אין מזל לישראל". בין 'יש' ל'יש' חייב להיות באמצע 'אין', שהוא התבטלות גמורה. כדי שאדם יעבור שלב, יעבור פאזה, בין 'יש' ראשון ל'יש' שני, המתוקן באין ערוך מה'יש' הראשון – צריך את ה'אין' ביניהם.

כתוב¹ שלפני ביאת המשיח יש חבלי משיח, כמו חבלי לידה². בעצם חבלי משיח הם משבר, כמו אשה יולדת שיושבת על המשבר. צריך לעבור את המשבר. משבר הוא נסיון. הנסיון הכי גדול לעם ישראל הוא בעקבתא דמשיחא – לעבור את חבלי משיח, את ה'אין' בין ה'יש' של עלמא דשקרא, עולם הזה, ל'יש' של ימות המשיח. עיקר עבודת הנשמה, "מעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות"³, הוא בעולם הזה, עלמא דשקרא, אבל בכל אופן צריך לעבור אותו ולהוולד מחדש, תוך חבלי משיח, ולהגיע לסדר עולמי חדש, משהו אחר לגמרי, שלא חלמנו עליו.

להתחזק באמונה

מה העבודה של תקופת המשבר, תקופת חבלי משיח? כבר הבעל שם טוב אמר⁴ שעיקר הנסיון של עקבתא דמשיחא, של חבלי משיח, הוא להתחזק באמונה – אמונה שהיא למעלה מטעם ודעת, בלי שכל. צריך להגיע רק לנקודת האמונה – האמונה שירשנו מאברהם אבינו, ראש כל המאמינים, עליו נדרש "תשורי מראש אמנה"⁵. באברהם נאמר "והאמן בהוי' ויחשבה לו צדקה"⁶, הצדקה שלו היא האמונה שלו, הפיזור שלו, שהוא נותן את עצמו לגמרי לכלל,

עיקר הפצת המעיונות התחיל מהשחרור שלו מבית הכלא⁷. בהמשך גם חג הגאולה של הבן שלו, אדמו"ר האמצעי, חל ב'י' כסלו. אם כן, זהו חדש שכולנו מקבלים בו כח לקיים

את השליחות של "יפוצו מעיונותיך חוצה", שאזי "קאתי מר"⁸, דא מלכא משיחא, בחסד וברחמים. כך כתוב בזהר הקדוש, "בהאי חיבורא דילך"⁹, ספר הזהר הקדוש, כאשר ילמדו אותו באופן "דיתפרנסון מיניה", תורת הבעל שם טוב ואדמו"ר הזקן, "יפקון ביה מן גלותא" בחסד וברחמים.

בספר יצירה כתוב שכל חדש נברא עם אות מ"ב האותיות הפשוטות של האלף-בית¹⁰. החדש הזה, חדש כסלו, נברא באות ס. בהשגחה פרטית, היום הזה הוא גם יום ה"ס של השנה, יום ה"60 מראש השנה. 60 היינו "ששים גבורים"¹¹ – צריך את ששים הגיבורים. לבעל שם טוב היו ששים גיבורים¹², לרב המגיד היו ששים גיבורים, וככה בכל דור ודור צריכים את ששים הגיבורים כדי להפיץ את המעיונות. השנה החדשים כסדרם, החדשים הראשונים, לכן זהו יום ה"60. אבל אם חדש חשוון הוא מלא ר"ח כסלו הוא כבר היום ה"61 – יש גם קביעות כזו – 61 בגימטריא אין, "אין מזל לישראל"¹³. בראש חדש כסלו יש הארה של האין.

חבלי משיח – מעבר מתקופה לתקופה הערב הנושא שלנו יהיה אין. בשביל לנצח

ד סה"ש תורת שלום עמ' 112 (עמ' 138 במהדורה המתורגמת).

ה זהר ח"ג קכד, ב.

ו ראה סוף מאמר ד"ה "ביום השמיני עצרת" תש"מ, ובכ"מ.

ז ספר יצירה פ"ה מ"ה.

ח שה"ש ג, ז.

ט ראה נתיב מצוותיך שביל א סעף יג (הובא בהקדמת ספר בעש"ט עה"ת אות ד); רמ"ח אותיות קנד.

י ראה כתבי ר"י שו"ב מערכת הבעש"ט סעף נט.

יא בעש"ט עה"ת לך סעף כו (ע"פ שבת קנו, א).

יב סנהדרין צח, ב. וראה מפרשים על ישעיהו כו, יז.

יג מהרש"א סנהדרין צח, ב ד"ה "ט' חדשים". עמק המלך שו"א פ"א. תו"א נז, ד; קו, א. ובכ"ד.

יד תניא פל"ז.

טו מאמר ד"ה "איתא בפסיקתא" לר"ה מפאריטש זצ"ל. וראה פרי הארץ פרשת וירא.

טז שה"ש ד, ח.

יז בראשית טו, ו.

מצד אחד, ה'איך' הוא העלם, נסיון – הזמן שחייבים להתחזק בו, לחזור לשרש. מצד שני, ה'איך' הוא המעבר והחיבור בין ה'יש' שלפניו ל'יש' שאחריו.

לפני כמה ימים^{כג} השתמשנו בביטוי שצריכים היום להשמיע קול חדש לצבור הרחב – להשמיע מסר בסגנון חדש, בגוון חדש (בקול יש גוון). כל דבר חדש באמת צריך להתחיל מהתחלה. מהי ההתחלה? רדל"א. אם רוצים משהו חדש באמת אי אפשר להתחיל מהאמצע, אפילו אם האמצע הוא דברים טובים מאד – תתקן את האהבה, את היראה, את החכמה, את הבינה. מהאמצע אי אפשר להתחיל משהו חדש ממש – צריך להתחיל מההתחלה. החזרה להתחלה היא חזרה לאמונה, חזרה לאין, למזל של עם ישראל. בעצם, החזרה ל'איך' אומרת לבטל את כל ההשכלה, את כל המונחים הקבועים, את כל המוסכמות, מה שקוראים היום הקונספציה, ולהגיע למקום אחד – ומשם, מהאמונה, להשמיע את הקול החדש.

זו בדיוק ההזדמנות שלנו היום, בתקופה הזו, מאז שמחת תורה השנה. ה' אומר לנו שצריך פה שינוי אמתי – לא שינוי של מה שנקרא קוסמטיקה, צריך משהו שבאמת, באופן שרשי, הוא חדש – ובשביל שינוי אמתי צריך להגיע לאין. ה' עושה שאנחנו ב'איך', שם אותנו ב'איך', אבל אנחנו, בתודעה שלנו, צריכים לתפוס את ה"הזדמנות פז" – בלשון הרבי – שעכשיו, מתוך ה'איך', אפשר להגיע ל'יש' חדש, להשמיע את הקול החדש, ובעצם להביא משיח, להביא גאולה לעם ישראל.

אמונה יזמה נצחון

יש מושג בהלכה סברות של בעלי-בתיים^{כד} וכך יש גם רמזים של בעלי בתיים וגימטריאות של בעלי בתיים. הגם שגימטריא צריכה להיות

מוסר את עצמו לכלל, מוכן למות, להקריב את עצמו לגמדי עבור הכלל.

אם כן, ה'איך' שבין 'יש' ל'יש' הוא כמו אמונה שבין שכל לשכל, בין מוחין למוחין. יש בקבלה מושג גדלות ראשון וגדלות שני^{כה} – בשביל לעבור מגדלות ראשון, שבלשון החסידות^{כו} היא "ידיעת המציאות" של ה', לגדלות שני, שבלשון החסידות היא "ראית המהות" של האלקות, צריך לחזור למצב של קטנות באמצע. מהי קטנות? התחזקות באמונה ובטחון, שאין בהם אחיזה בשכל. זו הסגולה. מה הסגולה, שלנו, עם ישראל? האמונה שלנו, שלמעלה מכל השגה.

הנקודה הזו של האין, של הקטנות, בלשון הקבלה, היא רדל"א – רישא דלא ידע ולא אתידע, שאין בו שום השגה, אבל הוא קיים, "קיים עלינו"^{כז}, האמונה

קיימת עלינו בבחינת מקיף. האות של חדש כסלו היא ה-ס, סובב^{כח}, עיגול – עיגול גדול הסובב כל עלמין, עצמותו יתברך, סובב בלי עלמין בכלל^{כט}, בלי העלם בכלל.

לחזור לנקודת ההתחלה

שוב, עיקר הווארט הוא שבין ה'יש' הראשון ל'יש' השני צריך להיות 'איך'. יש הרבה פירושים בחסידות מהו ה'יש' הראשון ומהו ה'יש' השני, וממילא מהו ה'איך' שבאמצע, שמחבר אותם.

יח דרושי פסח וספיה"ע בשעה"כ ופע"ח.

יט לב לדעת מאמר "אמונה ובטחון" פ"ו. ובכ"מ.

כ נוסח ברכת "אמת ואמונה", וראה לקו"ת עקב ד"ה "ולהבין שרש" פרקים ביג (טז, ד ואילך) ובכ"ד.

כא ה"ס הראשונה בתורה היא במלה "הסבב" (בראשית ב, יא) – וראה גם פרי צדיק לר"ח כסלו ג ויה.

כב ראה גם לקו"ת שה"ש י, א ואילך – נלמד בשיעור יום שבת ח"י שרה השתא.

כג כינוס פעילים כ"ב חשון (נדפס בגליון ח"י שרה) השתא.
כד ראה סמ"ע על חו"מ ס"ג סקי"ג.

אין נצחון בלי לקחת יזמה. ה' רוצה שאנחנו נקח יזמה, שאנחנו נהיה שותפים איתו

בין הרמב"ם והרמב"ן, האם ה'אין' שבין ה'יש' ל'יש' הוא מורגש, תקופה בחיים, זמן ממשי, או שיתכן 'אין' בין 'יש' ל'יש' שמובלע בשני ה'יש'ים. כלומר, שה'אין' בין ה'יש' ל'יש' קורה בדרך, באופן לא מורגש ממילא.

יש הרבה דוגמאות בהלכה^ל שהרמב"ם מעדיף לא להרגיש את ה'אין' – שהמעבר בין ה'יש' הראשון ל'יש' השני יהיה זרימה בדרך ממילא. אבל הרמב"ן – שכידוע הוא כבר התחלת התגלות חכמת הסוד – כן רוצה את ה'אין', שהוא יורגש ויתגלה בפני עצמו. כנראה שעל ידי שה'אין' מורגש ה'יש' השני עוד יותר בתוקף מאשר אם ה'אין' לא היה מורגש. בכל אופן, יש מעלה בשני האופנים.

איך מסבירים את ההבדל הזה? מהו מקור ההבדל? מה שכתוב בחז"ל, בזהר, "משה משה" לא פסיק טעמא בגוויהו"^{לא}. בעקדה המלאך, בשם ה', קורא לאברהם – "אברהם אברהם"^{לב}, לשון חבה^{לג}, אבל יש "פסיק טעמא בגוויהו", קו שמפסיק בין "אברהם" הראשון לשני. כך גם כשה' קורא ליעקב "יעקב יעקב"^{לד}, וגם כשהוא קורא לשמואל הנביא כילד, "שמואל שמואל"^{לה}. אפילו כאשר ה' מתפלל בעדו, כאשר הוא מגלה את יג מדות הרחמים שלו, "ויקרא הוי' הוי'"^{לו} – כאילו קורא לעצמו "הוי' הוי'" – יש גם פסיק טעמא בגוויהו. יש רק דוגמה אחת לכפל בלי פסיק טעמא, "משה משה"^{לז}, בהתגלות הראשונה של ה' למשה רבינו בסנה.

ההסבר הזה גם מסביר מהו ה"פסיק טעמא", סוד הצמצום, בין השם (שהוא האדם), הוא

נכונה, אבל בכל אופן העובדה שהרמז תופס את הדמיון – זהו דמיון של בעל הבית. נתחיל עם רמז כזה:

קודם, כאשר שרנו, חשבתיו מה יכול להיות הראשי תיבות של אין. אמרנו שאין הוא אמונה,

אז הא הוא אמונה, אבל מה היי והי? חשבתיו שהיי היא יזמה והיי היא נצחון. כלומר, יש פה שלשה שלבים – אמונה, יזמה, נצחון – והם האין, "אין מזל לישראל".

מה הרמז הזה אומר לי? קודם כל, שאין נצחון בלי לקחת יזמה. ה' רוצה שאנחנו נקח יזמה, שאנחנו נהיה שותפים איתו – הוא כבר לקח את היזמה שלו, כשהוא ברא את העולם, כמבואר אצלנו במקום אחר^{כא}, ועכשיו הוא רוצה את היזמה שלנו, בשביל הנצחון הסופי, המוחלט, האמת. אבל אי אפשר לקחת יזמה בלי היסוד, "יסוד היסודות ועמוד החכמות" בלשון הרמב"ם^{כב}, שהוא האמנת אלקות. כמו שאני צריך להאמין בה', אני צריך גם להאמין בכך שאם אני נמצא במשבר, במצב של 'אין', של נפילה – יש בכך תכל"ס. אדרבא, המשבר חיוני לגמרי, ובלעדיו אי אפשר לעבור פאזה, לעבור מטמורפוזת מ"ואנכי תולעת ולא איש"^{כג} להופעה פתאום כפרפר יפהפה. זו הדוגמה הכי בולטת בטבע של מעבר מ'יש' ל'יש' שהוא משהו אחר לגמרי^{כד}.

'אין' גלוי ו'אין' חובל

דברנו הרבה – מאז ימי שכם, "חדש ימינו כקדם"^{כה} – שבמושג 'אין' שבין 'יש' ל'יש' יש שתי אפשרויות, שהן בעצם מחלוקת בהלכה

כה ראה סוד ה' ליראיו ש"א פ"ו (ושיעורים בסוד ה' ח"ג עמ' רל).

כו הלכות יסודי התורה פ"א ה"א.

כז תהלים כב, ז.

כח ראה שיעור מוצאי י' תמוז (נדפס בגליון שופטים) תשפ"ג וש"נ.

כט איכה ה, א.

ל ראה גם מפענח צפונות פ"ח.

לא זח"ג קלח, א.

לב בראשית כב, יא.

לג ב"ר נו, ז.

לד בראשית מו, ב.

לה שמואל"א ג, י.

לו שמות לד, ו.

לז שמות ג, ד.

את הדוגמאות וההסברים השונים כנגד הספירות העליונות, אבל המכנה המשותף לכל הפירושים השונים הוא שמדובר במלכויות של כל הספירות. כלומר, אם נדבר על חכמה – השינוי בין 'יש' ל'יש' עם 'אין' באמצע הוא במלכות של החכמה, וכך בשאר הספירות. עיקר המושג שבין 'יש' ל'יש' צריך להיות 'אין' נוגע למלכות, עליה נאמר "אין מלכות נוגעת בחברתה"^מ.

מהי מלכות בנוגע לעניינינו? המדינה. כשאומרים ש"אין מלכות נוגעת בחברתה" יתכן שמדברים על שתי מלכויות שונות לגמרי, שני עמים שונים לגמרי^מ, אבל אנחנו מדברים בעם אחד – אנחנו פה, עם ישראל^מ. בכל זאת, צריך שהמלכות-המדינה תעבור שינוי מהותי ותגיע למקום אחר שלא היה קודם כלל וכלל. רוצים כבר מלכות של משיח, מלכות של גאולה. כל המושג שיש 'יש' ראשון ו'יש' שני שייך בעצם למלכות, למדינה – יש מדינה ראשונה ואנחנו רוצים מדינה אחרת. בדימוי של חז"ל, הדימוי של נטיעת גפן^מ, בשביל לנטוע מדינה שניה צריך לעקור את המדינה הראשונה – או שאנחנו עושים זאת או שהקב"ה עושה זאת, כאשר בדרך כלל עקירה קשורה עם מלחמה. צריך לעקור את המדינה הראשונה^מ ולהגיע לנטיעה חדשה של מלכות אחרת.

"נקודה תחת היסוד"

בנוגע למלכות יש עוד כלל גדול בקבלה וחסידות. למלכות יש פרצוף שלם – יש

שמו"^{לח}) כמו שהוא באצילות לבין השם (אותו אדם) כמו שהוא למטה, בעולמות התחתונים ב"ע. בקבלה, חוץ מעולמות אבי"ע, יש גם מושג "אדם דאצילות"^{לט}, שהוא אוא"ס שלפני הצמצום, ויש "אדם דבריאה", שהוא א"ק, אחרי הצמצום, וגם ביניהם יש פסיק טעמא – פסיק טעמא הוא סוד הצמצום (עם הרשימו). רק אצל משה רבינו אין צמצום בין משה כמו שהוא למעלה, באצילות, ומשה כמו שהוא למטה, בעולם שלנו – זהו אותו משה רבינו, אותה התגלות, "אצילות איז אויך דא"^מ, גילוי אצילות ממש גם למטה, בלי שינוי. אבל אצל האבות, ואצל שמואל – ששקול כנגד משה ואהרן^{מא} – לא ככה, ואפילו אצל ה' עצמו לא ככה. ממילא מובן שיש מעלה כך וגם כך – או שהצמצום מורגש, בדיה, או שהצמצום, המעבה, הוא רציף.

ב. השראה מהצדיק בדרך למדינה חדשה

"אין מלכות נוגעת בחברתה"

בהמשך^{מב} בע"ה נעבור על הפירושים השונים שהצמח-צדק מביא^{מג} למושג של ה'אין' שבין ה'יש' ל'יש' – מהו ה'יש' הראשון ומהו ה'יש' השני – וממילא יהיה לנו פרצוף מורכב ויפה של הענין. הווארט שלנו הוא שה'אין' הוא האמונה. גם הקול החדש הוא להגיע לאמונה – לחדש את האמונה, לחדש את ההתחלה, להתחיל מחדש. צריכים להתחיל את העסק מחדש.

נאמר עוד ווארט אחד, כדי לשייך את הנושא למציאות שלנו היום: כשנתבונן בפרצוף נכון

^{לח} בראשית ב, יט.

^{לט} זהו ח"א כב, ב; ספר הליקוטים בראשית פ"א.

^מ מאמר הרב המגיד ממעזריטש. ראה סוד ה' ליראוי ש"ב פ"ה.

^{מא} ברכות לא, ב; רש"י על במדבר טז, ז.

^{מב} ח"ב של השיעור – יתפרסם בהמשך בע"ה.

^{מג} יהל אור לתהלים פ, ט (נלמד גם בכ"ג טבת תשנ"א ובר"ח סיון תשנ"ח).

מד ברכות מח, ב; שה"ש רבה ג, יא.

מה ראה מכילתא דרשב"י פ"ב; רש"י על יומא לח, ב ד"ה "ואין מלכות".

^{מו} וכן הוא בברכות שם, בתענית ה, ב ובשבת ל, א.

^{מז} שמות רבה מד, א ובכ"ד – כמבואר באריכות בח"ב של השיעור.

מח הסימן שהגיע הזמן לעקור את המציאות הראשונה הוא כאשר היא נעשית עקרה, לא מסוגלת להוליד חידוש מרענן. כאשר המלכות הופכת לעקרה עליה לחזור להיות "נקודה תחת היסוד", לקבל מהיסוד את כח ההולדה, שהוא-הוא כח האמונה האמתית של ה"צדיק יסוד עולם" – כמבואר בסמוך בפנים.

מדינה היא פרצוף גדול מאד. אנחנו רוצים עוד מדינה – מדינה של אותם אזרחים, אנחנו, אבל בתור מדינה אחרת – שגם בה יש פרצוף

— לא קרה לגמרי, אבל קרה קצת — צריך לחזור לשמואל, לקבל את ההשראה שוב ממנו. יכול להיות שאם שאל היה מתעקש יותר ויותר להצמד לשמואל הוא היה זוכה לתיקון. אבל מה שקרה שאותו שמואל באמת פעל את מעבר המלכות^ג — מהמלכות של התהו, מלכות שאול^ד, למלכות של התיקון, מלכות דוד המלך, מלכות בית דוד הנצחית, "נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא להנחם"^ה.

מהו המשבר? מהם חבלי משיח? קוראים את כל מה שעבר על דוד המלך, ששאל רודף אותו — הרבה פרקים בתנ"ך, תוכן עיקרי בשמואל א' — וזהו בעצם תיאור של ה'איך' בין 'יש' ל'יש', בין מלכות שאול למלכות דוד. בכל אופן, הבאנו זאת רק כדי לומר שנקודה תחת היסוד היינו דוד תחת שמואל. באמת, תוך כדי שהוא בורח משאול, יש פעם אחת שהוא חוזר לשמואל^ו — חוזר אל הצדיק שמשח אותו למלך.

ג. חמש קומות של אמונה רמזי 80: כלל, יסוד, ועד

אם כבר, נעשה עוד מבנה חשוב, שהוא חידוש שאינני זוכר שאמרנו פעם. קודם כל, נאמר איזה רמז לשמונים, "אבוא בגברות"^ז: 80 גם בגימטריא יסוד, כך כתוב^ח, ו-80 גם בגימטריא כלל, שהוא כלל ישראל. כשאומרים "לך הוי' הגדלה והגבורה והתפארת והנצח וההוד",

גג וראה באורך קומי אורי מאמר "מבית שאול לבית דוד".
נד ששרשו בשאל מרחובות הנהר, מלך היסוד בין מלכי התהו, וד"ל.

נה שם טו, כט.

נו שם יט, יח.

נד תהלים עא, טז (הפרק שמתחילים לומר עם הכניסה לעשור השמיני בחיים, "ואם בגבורת שמונים שנה").

נח ערכי הכינויים לרמ"ז אות ס סעף שלג.

מדינה, עם קבינט, עם שרים, עם תפקידים, עם אוצר של הרבה כסף, לעשות כל מה שצריך לעשות. מדינה היא פרצוף גדול מאד. אנחנו רוצים עוד מדינה — מדינה של אותם אזרחים, אנחנו, אבל בתור מדינה אחרת — שגם בה יש פרצוף. מה מצב הביניים? צריך להיות 'איך' בין מלכות למלכות. הביטוי בקבלה ל'איך' הזה הוא שהמלכות חייבת לחזור להיות "נקודה תחת היסוד"^ט, תחת הספירה שמעליה.

המלכות צריכה לחזור להיות נקודה קטנה, מצומצמת, כמו בעולם התהו שנקרא "עולם הנקודים" — כל הספירות בתהו הן נקודות. המלכות הגדולה, עם כל המשרדים, עם כל השרים וכו', צריכה להצטמק ולחזור להיות נקודה קטנה, אבל לא סתם נקודה קטנה, אלא "נקודה תחת היסוד", תופעה שיש בה יחוד. מה הוא היסוד? הצדיק, "צדיק יסוד עולם"^{יג}. "נקודה תחת היסוד" פירושו שהמלכות, שעכשיו מרגישה שהמלכות הקיימת זה לא זה, צריכה לקבל השראה חדשה מהרבי, מהצדיק. החוויה הזו במלכות נקראת "נקודה תחת היסוד". אז היא יכולה להבנות מחדש.

ממלכות שאול למלכות דוד

כדי להבין את הנקודה הזאת, של "נקודה תחת היסוד" — שהמלכות צריכה להצטמק ולהצמד מלמטה ל"צדיק יסוד עולם", ואז היא יכולה שוב להתרחב — אפשר להתבונן בדוגמה מהתנ"ך: מי הצדיק שהמליך את המלכים בעם ישראל? שמואל הנביא, שמואל הרמתי^{יד}. כשהמלכות לא מתפקדת, מרגישה שהיא חסרה

מט ראה לקוטי הש"ס מסכת ברכות; ע"ח של"ו פ"ג (מ"ק).

נ ע"ח ש"ח פ"א (מ"ת).

נא משלי י, כה.

נב שמואל א י, א; טז, יג.

"עוד" טוב. מה ה"עוד" הראשון בתורה? "הכל הולך אחר הפתיחה"^{טז} – "וידע אדם עוד את אשתו"^{טז}, בלידת שת. אחרי שקין הורג את הבל נולד שת, "תחת הבל כי הרגו קין"^{טז}, שממנו הושתת העולם^{טז}. איך חז"ל מפרשים את "וידע אדם עוד את אשתו"? "שנוספה לו תאוה על תאוותו"^{טז}. אדם הראשון היה אז בן 130, אחרי 130 שנה שפרש מאשתו, והוא קבל מחדש תוספת תאוה ליחוד עם אשתו. זהו "עוד" שיכול להיות משהו טוב ויכול להיות משהו לא טוב. בכל אופן, יש במלה "עוד" התחדשות – התחדשות של חיות, התחדשות של רצון, של דחף, דחף להוליד, להוליד מחדש.

איזה עוד צירוף יש באותיות האלה? "דעו", לשון דעת. איפה כתוב "דעו"? בפרק בתהלים – "עבדו את הוי' בשמחה באו לפניו ברננה. דעו כי הוי' הוא אלהים הוא עשנו ולו אנחנו עמו וצאן מרעיתו"^{טז}. זהו פרק שמסוגל ללידה, כידוע^{טז}, וזו הפעם היחידה בתהלים שיש את המלה "דעו". אם כן, יש דעו, יש עוד ויש ועד. המלה עוד, ששונה יסוד, היא במעבר מ'יש' ל'יש' – ריבוי, עוד, עוד מדינה. איך הסברנו פעם את הביטוי "אין מלך בלא עם"^{טז}? אמרנו ש"עם" ר"ת עוד-מלך. זו אותה נקודה שאמרנו קודם, שאין "מלכות נוגעת בחברתה". כל המושג מלכות שייך גם לכך שהיא עוברת. במלכים של התהו כתוב "וימלך... וימת"^{טז} – כנראה שהמעבר של למלך ולמות הוא משהו עצמי למלכות. לכן צריך באמת לשאוף שהמלכות תמות ושתקום מלכות אחרת, בפרט אם המלכות

חמש מדות הלב, המשך הפסוק הוא "כי כל בשמים ובארץ"^{טז}. כתוב ש"כי כל" (שגם שוה כלל) שוה יסוד, לכן "כי כל", "דאחיד בשמיא ובארעא"^{טז}, היינו היסוד שמחבר שמים וארץ, תפארת ומלכות. המלכות היא כנסת ישראל, כלל ישראל. כלל יסוד שוים אותו דבר, זו גם נקודה חשובה – כאשר המלכות הכלל חוזרת להיות "נקודה תחת היסוד" יש שויון.

יש עוד מלה חשובה ששוה 80, "ועד"^{טז}, שיש עליה חלק שלם בספר התניא – שער היחוד והאמונה. אדמו"ר הזקן כותב^{טז} ש"ועד" היינו "אחד" בחילוף אותיות. זהו ההבדל בין יחודא עילאה ליחודא תתאה, "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד"^{טז} היינו יחודא עילאה, שהכל בטל לה, אבל "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד"^{טז} היינו יחודא תתאה, שהאור שלמעלה מזמן ומקום שוכן כבוד – כך שאפשר להרגיש אותו – בתוך הזמן והמקום. זהו הסוד של "ועד", שנמצא בתוך הזמן והמקום – הוא לא עוזב אותם, הוא מוגבל בזמן ובמקום, אבל יש הארה מורגשת של למעלה מהזמן והמקום.

אין מלך בלא עוד-מלך

מהמלה "ועד" אפשר לעשות עוד כמה

צירופים:

ועד אותיות עוד – "עוד יוסף חי"^{טז}, זהו

נט דהי"א כט, יא.

ס של"ה מסכת תמיד חלק נר מצוה. ובכ"מ.

סא זהר ח"ב קטז, א ובכ"מ; וראה נצוצי זהר.

סב ע"ח של"ח פ"א (מ"ת).

סג תניא שער היחוד והאמונה פ"ז.

סד דברים ו, ד.

סה יומא פ"ג מ"ח (ועוד). פסחים נו, א.

סו בראשית מה, כו.

טז ע"פ פרקי דרבי אליעזר פמ"ב.

סח בראשית ד, כה.

סט במדבר רבה יד, יא.

ע בראשית רבה כג, ה (הובא ברש"י עה"פ).

עא תהלים ק, בג.

עב לקומ"ת סוף תורה ב.

עג רבינו בחיי בראשית לח, ל; עמק המלך שער שעשועי

המלך פ"א ובכ"ד.

עד התועודות ל"כסלו תשע"א.

עה בראשית לו, לב"לט.

היא כללות המדות שבלב, שהן מעשה בראשית. כשה' מקבל על עצמו, אפשר לומר, את הרצון, את התפקיד, לברוא את העולם ולהנהיג את העולם – הוא נקרא קודשא בריך הוא במדת התפארת.

הצדיק מחבר את כלל ישראל עם הבורא, שעיניו יהיו במיוחד על עם ישראל, עם הסגולה. אחד מתפקידי הצדיק הוא כל הזמן ללמד זכות על עם ישראל, על

הכלל. בפני מי הוא מלמד זכות? בפני ה'. כמו שחז"ל אומרים^פ, רש"י מביא בחומש^{פא}, שאם המלך כועס על המלכה – צריך להיות איזה שושבין, איזה מתווך, שמפייס ומלמד זכות, איזה אהרן כהן גדול, שמחזיר את האהבה, מחזיר את הקשר^{פב}. זהו תפקיד של הצדיק.

בכל אופן ה' כאן, הקב"ה, אם הוא מזוהה בקבלה עם ספירת התפארת שמעל היסוד – היינו הקב"ה שבורא את העולם ומנהיג אותו. הרי כתוב בפירוש בקבלה^{פג} שכל אחת מהמדות, חסד־גבורה־תפארת־נצח־הוד, היא הנהגה – אחת הלשונות בקבלה היא 'הנהגות'. יש זמנים שה' מנהיג את העולם בחסד, יש זמנים שהוא מנהיג בגבורה וכו' – הכל הנהגות. המדות הן גם הכח של בריאת העולם, 'כי ששת ימים עשה הוי"ח'^{פד}, וגם הנהגות של כל ימות עולם – לכן כללות המדות, התפארת, היא הביטוי של ה' כבורא עולם ומנהיגו.

ידיעת עצמו ועצמות ה'

למה מדגישים זאת? כי יש יותר גבוה:

פ תנחומא כי תשא ל.

פא שמות לד, א.

פב ראה מסכת כלה פ"ג ובכ"ד.

פג ראה מאמר החכמה לרמח"ל; קנאת ה' צבאות ח"א; ובכ"מ בכתביו.

פד שמות כ, יא; לא, יז. ראה זהר ח"א רמז, א; ח"ב פט, ב. ובכ"מ.

כשה' מקבל על עצמו, אפשר לומר, את הרצון, את התפקיד, לברוא את העולם ולהנהיג את העולם – הוא נקרא קודשא בריך הוא במדת התפארת

הקיימת היא מלכות של תהו^{עו} – ודאי שהיא חייבת למות כדי שתקום מלכות של תיקון.

צדיק – הקרנת אמונה

בכל אופן, מה אמרנו עכשיו? שהמושג 'אין' בין 'יש' ל'יש' שייך בעיקר למלכות, שחזרת להיות נקודה דבוקה בספירת היסוד. הסברנו שהמשמעות החיובית של החזרה ל'אין' היא קבלת השראה של אמונה. מה התפקיד

של ה"צדיק יסוד עולם"? התפקיד האמתי שלו הוא לחזק את האמונה.

כתוב "צדיק באמונתו יִחְיֶה"^{עו}. ידוע שהצדיקים הגדולים, תלמידי הבעש"ט והמגיד, פרשו^{עב} גם ש"צדיק באמונתו יִחְיֶה" – הצדיק מחיה את כולם עם האמונה שלו. בחב"ד אמרו^{עט} לא להסתמך על הצדיק – צריך גם להתחזק לבד, "עבודה בכח עצמו", ליזום לבד, לנצח לבד, שאנחנו, הכלל, ננצח. בכל אופן, הצדיק הוא ודאי מקור השראה של האמונה. לכן המלכות צריכה להדבק, כנקודה תחת היסוד, באותו צדיק שמקרין אמונה.

ה' בורא עולם ומנהיגו

אמרנו שנעשה מבנה חדש: הצדיק הוא היסוד, עליו נאמר "כי כל בשמים ובארץ", "דאחיד בשמיא ובארעא" – הוא מייחד קוב"ה ושכינתיה. היסוד עומד בין המלכות והתפארת. המלכות היא הכלל, כלל ישראל. מהי התפארת? התפארת היא ה' יתברך, אבל ה' בתור בורא עולם ומנהיגו. התפארת היא אחת המדות,

עו כרמז הידוע: ציונות בגימטריא עולם תהו (העולה גם "וימלך... וימת") – ראה קומי אורי מאמר "הזמן לפצח את האגוד".

עד חבקוק ב, ד.

עח ראה שיחת י"ט כסלו תשי"ג ס"ט.

עט לקוטי דיבורים ח"א קמא, ב. ועוד.

אין כאן "פעלת צדיק" של ה', שצריך לעבוד קשה לברוא את העולם, ואחר גם כך להנהיג אותו, עוד יותר קשה – הוא רק יושב בשקט, כביכול, ויודע את עצמו

עוברת ומתקדמת יש יותר ויותר דגש על מלה אחת – עצמות, עצמותו ממש, לא מפחדים לדבר על עצמותו של ה' (כמו שיש אחרים שמפחדים^צ). זו כאן נקודת הכתר – לא מה שה' יודע את הכל, מתוך זה שיודע את עצמו, וודאי לא זה שה' עובד קשה לברוא את העולם ולהנהיג את העולם.

חמש נקודות של אמונה

אפשר לומר שמה שעשינו עכשיו הוא מאמרו מוסגר, אבל הוא חתיכה הראויה להתכבד. הסברנו את כל הנקודות על הקו האמצעי: יש את עצמות ה'; ה' בתור יודע, ש"הוא וחיי ודעתו הכל אחד"; ה' בתור בורא ומנהיג; ולמטה משלשת אלה יש את הצדיק; ואת ה'אין' שבין 'יש' ל'יש', שהמלכות – שהיא אנחנו, וגם המדינה – מקבלת מהצדיק השראה וחיוזק אמונה, ולשם כך היא צריכה לחזור להיות "נקודה תחת היסוד". בעצם, אלה חמש נקודות של אמונה^{צא} (כלומר, חמש נקודות של 'אין' צב, כנ"ל), מלמעלה למטה – אמונה בעצמותו, אמונה בידיעת עצמו, אמונה בבורא עולם ומנהיגו, אמונה ב"צדיק יסוד עולם" ואמונה בכלל ישראל. צריך להאמין במציאות של כל אחת מהמדרגות האלה. אפשר להציע שכל אחד יגיד כעת בפה מלא: 'אני מאמין בהוי' אלהי ישראל, עצמותו ומהותו יתברך, נמנע הנמנעות', 'אני מאמין בהוי' אלהי ישראל שבידיעת עצמו יודע את כל הנבראים', 'אני מאמין בהוי' אלהי ישראל

אם מתייחסים רק לקו האמצעי – יש מלכות, יסוד, תפארת, אבל יש גם למעלה מהן. מה הנקודה שמעל התפארת, שבעצם נקראת "נשמת התפארת"^פ? ספירת הדעת. מהי הדעת לענינו? הדעת היא הקב"ה של הרמב"ם שבידיעת עצמו יודע את כל הנבראים – "הוא ודעתו וחיי אחד..."

הוא היודע והוא הידוע והוא הדעה עצמה... לפיכך מפני שהוא יודע עצמו יודע הכל^פ. מצות האמנת אלקות היא "מצוה לידע"^פ – לידע את ה' היודע כל בידיעת עצמו.

יש מדרגה בה ה' בורא את העולם ומנהיג אותו, אבל יש מדרגה בה ה' רק יודע – רק יודע את עצמו, אין עולם, יש רק עצמו. אבל תוך כדי מתוך ידיעת עצמו גופא, הוא יודע הכל בדרך ממילא. אין כאן "פעלת צדיק"^פ של ה', שצריך לעבוד קשה לברוא את העולם, ואחר גם כך להנהיג אותו, עוד יותר קשה – הוא רק יושב בשקט, כביכול, ויודע את עצמו. זהו הגדר של "הוא", ה'גדר' של הקב"ה, ידיעת עצמו.

אבל יש משהו יותר מזה. הרי המהר"ל לא אוהב כל כך את הקב"ה של הרמב"ם^פ. מה הוא רוצה? נקודה מעל הדעת – נקודת הכתר. הכתר הוא אמונה, לא דעת. איך נפרש זאת לענינו? לענינו הכתר הוא, בלשון החסידות, עצמות. עצמות היא המלה שהרבי הדגיש. בעצם זו מלה של כל כל הרביים, אבל ככל שחסידות הב"ד

צ ראה ע"ח ש"מ ב"פ א; מאמר הויכוח (לרמח"ל) סימן מד; קל"ח פתחי חכמה פתח א, פתח טו. ובכ"מ.

צא אחד מפסוקי האמונה החשובים הוא "אל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא" (דברים לב, ד) – "אמונה" היינו כללות האמונה; "צדיק" עולה ב"פ אמונה (יסוד) "צדיק באמונתו יחיה", אותיות ב אמונות) – הצדיק מקרין אמונה בעצמות ה' ואמונה בכלל יהודי באשר הוא, אמונה בכלל העליון ובכלל התחתון; "ישר" עולה ה"פ אמונה (היינו אמונה ברו"ש), כל חמש האמונות שעל הקו האמצעי ("ה"ישר").

צב אמונה אין עולה אצבע וכפ היד כוללת חמש אצבעות – חמש מדרגות של אמונה אין – העולות יחד בעל תשובה. צריך לעשות תשובה אמיתית לכל חמש האמונות.

פה ע"ח כללי מהרח"ו כ; פ"ע שער הלולב פרקים ב.ג. ע"פ תקו"ז תקון יג (כט, א).

פו הלכות יסודי התורה פ"ב ה"י.
פז שם פ"א ה"ה. ראה באורך דרך מצותין מצות האמנת אלקות וש"נ.

פח משלי י, טז (והיא הגימטריא של שנת תשפ"ד – ראה במכתב הרב בגליון ר"ה).

פט ראה הקדמת המהר"ל לספרו גבורות ה'.

היסוד", ושהיסוד יחזיק אותו עד יעבור זעם, "חבי כמעט רגע עד יעבר זעם"^צ. גם החילים ינצחו במלחמה מכח ההתקשרות והאמונה. כעת נשיר כמה שירי אמונה – נתחיל מ"אני מאמין".

רק נאמר עוד פעם, שלא נשכח, ש'אין' הוא אמונה-יזמה-נצחון – התכל'ס הוא נצחון. לכן גם נשיא שירי נצחון – "דידן נצח" ומארש נפוליאון. לחיים לחיים, שיהיה "דידן נצח". לחיים לכל הילדים הטהורים – שהמבוגרים יחזרו לקטנות.

צג ישעיה כו, כ.

בורא עולם ומנהיגו, 'אני מאמין בצדיק יסוד עולם, כי כל בשמים ובארץ' ו'אני מאמין בכלל ישראל ובכל יהודי ויהודי שיש בו חלק אלוה ממעל ממש וממילא הוא קדש קדשים'.

מה כל זה אומר לנו היום? עכשיו אנחנו בתקופה מצוינת ומתאימה שכל בני ובנות ישראל יתקשרו לצדיקים האמתיים של עם ישראל, וממילא יתחזקו באמונה, וככה יעברו בשלום את חבלי משיח. עוד פעם, חבלי משיח הם 'ניט פשוט', הבעל שם טוב תאר כמה חבלי משיח יהיו קשים, ומה העצה היעוצה שהוא נותן? התקשרות לצדיק, לחזור להיות "נקודה תחת

הלומד על מנת לעשות | צידה לדרך

- ◆ בחדש כסלו מקבלים כח לשליחות המיוחדת של הפצת המעיינות.
- ◆ חבלי משיח – זמן של משבר-לידה – הוא המעבר בין ה'יש' של העולם הזה ל'יש' של ימות המשיח.
- ◆ העמידה בנסיון של חבלי משיח היא התחזקות באמונה שלמעלה מהשכל.
- ◆ בשביל חידוש אמתי צריך לחזור לנקודת ההתחלה – כח האמונה.
- ◆ תקופת ה'אין' בה שם אותנו ה' היא הזדמנות-פז לעבור למציאות של גאולה.
- ◆ מתוך החזרה לאין צריך להתחזק באמונה, לקחת יזמה ולהגיע לנצחון מלא.
- ◆ ה' לקח יזמה בבריאת העולם – וכדי להגיע לתכלית הבריאה הוא מצפה שגם אנחנו נקח יזמה.
- ◆ כדי לעבור מטמורפוזה – להפוך מתולעת לפרפר – חייבים לעבור משבר.
- ◆ ה'אין' שבין 'יש' ל'יש' יכול להיות מובלע ("לא פסיק טעמא בגויהו") או גלוי ("פסיק טעמא בגויהו") ובכל אפשרות יש מעלה.
- ◆ ה'אין' שבין 'יש' ל'יש' שייך דווקא למלכות – "אין מלכות נוגעת בחברתה".
- ◆ חזרת המלכות לאין היא בסוד "נקודה תחת היסוד" – על המדינה 'להצטמצם' ולקבל השראה מהצדיק.
- ◆ בשנת ה'80 זוכים ל"עוד" – תוספת חשק וכח להולדה חדשה.
- ◆ תפקיד הצדיק לקשר את הכלל לה' – לתת לעם השראה של אמונה וללמד עליו זכות לפני ה'.
- ◆ חמש נקודות אמונה: אמונה בכלל ישראל, אמונה בצדיק, אמונה בבורא העולם ומנהיגו, אמונה בידעית-עצמו של ה', אמונה בעצמותו יתברך.
- ◆ כדי לעבור בשלום תקופה זו ולנצח במלחמה יש להתקשר לצדיק-אמת ולהתחזק באמונה.

מלחמה עזה

קיצור מהלך השיעור

בפסוק החמישי במגלת האהבה, שיר השירים, טמונה התייחסות לקליפת ישמעאל, ולכן מתאים לעיין בו בימי המלחמה עם קליפה זו. הפסוק מלמד כי גם בזמנים בהם נדמה שכנסת ישראל שחורה ומטונפת בחטא, באמת היא "נאווה", ואדרבא – דווקא מתוך השחרות החיצונית מתגלה היפי הפנימי והעצמי. יתר על כן, הפסוק מדריך אותנו למלחמה 'שחורה', עזה וחסרת-פשרות, כנגד האויב – שדווקא מתוכה מתגלות עצמות ה' והאמונה שבעצם הנשמה היהודית. השיעור חותם בעבודות שנדרשות מאתנו על מנת להחזיק כראוי ביהודה, שומרון וחבל עזה.

אך בפרט יש כאן קשר לקליפת ישמעאל, שההתמודדות העיקרית שלנו כרגע היא מולה. כך, הרשב"ם – הפשטן – מסביר ש"בנות ירושלים" הן "בנות ישמעאל".

הרמז הפשוט בפסוק זה לקשר המיוחד לישמעאל הוא הביטוי "כאהלי קדר". "אהלי קדר" הם גם אהלים שחורים (קדר לשון קדרות, חשך ושחרות)², אבל קדר הוא גם כינוי לערבים הגרים באהלים³. קדר, כפי שקראנו בפרשת חיי שרה, הוא השני מ־יב בני ישמעאל, יב נשיאי ישמעאל. כתוב⁴ ששנים עשר נשיאי ישמעאל הם

המלחמה בקליפת ישמעאל

הפרשיה השנייה בשיר השירים מתחילה "שְׁחֹרָה אֲנִי וְנְאוּהָ בְנוֹת יְרוּשָׁלַם כְּאֵהֲלֵי קָדָר פְּיֻעוֹת שְׁלֵמָה"¹. רוב מפרשי הפשט מסבירים ש"בנות ירושלים" הן אומות העולם² (וממילא הפניה אליהן היא חלק מ'המהפכה הרביעית'³)

נערך ע"י איתאל גלעדי. שבת חיי שרה תשפ"ד – כפ"ח.

א. שה"ש א, ה.

ב. רש"י, רשב"ם, ועוד.

ג. כמדובר מכ"ד טבת תשע"ה. והנה, "בנות ירושלים" עולה 1044, כשמות בנות צלפחד – מחלה, תרצה, חגלה, מלכה, נעה – ומכאן נלמד שכשם שאנחנו מסבירים (חסדי דוד הנאמנים ח"ז עמ' 107 ועוד) שבכלל "בנות צלפחד דברת" (במדבר כז, ז), שהבנות החכמניות ומחבבות הארץ צריכות להיות הדוברות המשמיעות ברמה את הקול האמתי בעם ישראל, ה"קול חדש" עליו אנחנו מדברים לאחרונה, כך בפרט יש להן שייכות לפנייה לאומות העולם,

"בנות ירושלים", כחלק מהמהפכה הרביעית.

ד. ר"י קרא עה"פ, ועוד. וראה שה"ש רבה א, ה.

ה. זהר ח"ג קמח, ב. ובכ"מ.

השחרות שלי היא חיצונית, מקרית, אבל העצם שלי טוב ויפה; השחרות שלי היא זמנית אבל יש לי ירושה נצחית של יפי פנימי

כנסת ישראל – "שחורה אני ונאווה... כאהלי קדר כיריעות שלמה". על אף שאני נראית שחורה כאהלי קדר, מוכתמת בחטאים (החל מחטא העגל, מיד לאחר מתן תורה¹), עד שנראה שאישי, ה', עוז אותי, באמת אני נאווה כיריעות שלמה, ובעלי עתיד לחזור אלי:

השחרות שלי היא חיצונית,

מקרית, אבל העצם שלי טוב ויפה – "שחורה אני על ידי שזיפת השמש ונאווה אני בחיתוך איברים נאים"², "כאהלי קדר. שהשחרות בהם הוא מקרי לא עצמי, כי לא נעשו מבגד שחור אלא מבגד לבן שקרה לו השחרות אבל בעצם אני נאווה. כיריעות שלמה. שהן נאווה מצד עצמן בדברים אשר מהם נעשו ומצד מלאכתן וסדרן"³;

השחרות שלי היא זמנית, בתקופה הנוכחית, אבל יש לי ירושה נצחית של יפי פנימי – "שחורה אני במעשי ונאווה אני במעשי אבותי"⁴; השחרות שלי היא בדברים טכניים, אבל בפנימיות אין יפה ממני – "כי גם שאני שחורה במעשים כמותן, מכל מקום אני נאווה בידיעת האל יתברך ויראתו ואהבתו"⁵; לצד השחרות שלי בשל המעשים הרעים אין לשכוח את הנקודות הטובות שלי (שהן העיקר)⁶ – "ואף במעשי יש מהם נאים אם יש בי עון העגל יש בי כנגדו זכות קבלת התורה"⁷; השחרות שלי חולפת, ניתנת לנקיון בקלות – "אם אני שחורה כאהלי קדר המשחירים מפני הגשמים שהם פרוסים תמיד במדברות קלה אני להתכבס להיות כיריעות שלמה"⁸; ועוד יותר מכך, גם בזמן השחרות עצמה "שחורה אני בעיני ויפה אני בעיני קוני"⁹ – אפילו כאשר אני באמת שחורה ומכוערת ה'

הלעומת זה של שנים עשר שבטי י"ה, כך שקדר מכוון כנגד שמעון. ואכן, נחלת שמעון בדרום יהודה היא במקום של "אהלי קדר". לשבט שמעון יש גבורה מיוחדת למלחמה על כבוד ישראל, כפי שרואים במעשה שכם ודינה, ויש לו שייכות מיוחדת לעימות עם ישמעאל בכלל, שהרי שניהם נקראים על שם "כי שמע הוי"¹⁰.

על הצרות שלנו עם ישמעאל אנו אומרים – בפעם השניה שנזכרו "אהלי קדר" בתנ"ך – "אִוְיָה לִי כִי גִרְתִּי מִשָּׁךְ שְׁכַנְתִּי עִם אֶהְלֵי קָדָר. רַבַּת שְׁכָנָה לָהּ נִפְשֵׁי עִם שׁוֹנֵא שְׁלוֹם. אֲנִי שְׁלוֹם וְכִי אֲדַבֵּר הִמָּה לְמִלְחָמָה"¹¹.

שחורה אבל נאווה

האחיזה המדומה של צאצאי ישמעאל בארץ והיכולת שלהם להרים ראש כנגדנו נובעת מטענה כפולה – הם טוענים שגם הם בני אברהם, עד לטענת השקר שלהם שישמעאל הוא הבן הנבחר, וגם מצביעים על החסרונות והחטאים של עם ישראל כמקור להשפלה שלהם ושנאה כלפינו¹² (והוא בהא תליא, כפי שמבואר¹³ שאחיות הישמעאלים בארץ מכח מילת הערלה שלהם, המתדמה בחיצוניות לברית המילה – אף ש"מל ולא פרע כאילו לא מל"¹⁴ ו"כל הגוים ערלים"¹⁵ – היא רק כאשר יש בעם ישראל פגם הברית, הנותן להם אחיזה בארץ).

על כך, מסבירים רוב מפרשי הפסוק, משיבה

1 ו בראשית לד, כה.

2 שם טז, יא; כט, לג.

3 תהלים קכ, ה.ז.

4 כמובן, יש כאן דמיון גדול לטענת הנוצרים עפ"ל שבשל חטאי ישראל ה' המיר את הברית עם ישראל ב'ברית חדשה' והרי הם ה'מחליפים' של עם ישראל – וממילא המענה לישמעאל קשור למענה לאומות העולם בכלל (כפירוש הרחב יותר, והרגיל יותר, של "בנות ירושלים").

5 זהר ח"ב לב, א.

6 יא שבת פ"ט מ"ו.

7 ירמיה ט, כה.

8 יג ראה שה"ש רבה א, לד (ובכ"ד) – הובא ברש"י עה"פ.

9 יד רש"י עה"פ.

10 טו ספורנו עה"פ.

11 טז ראה לקו"מ רפב.

12 יז שה"ש רבה א, ה.

ונאוה, כי זהו יופי ונאוה שלי, על דרך אומרם ז"ל 'לא היו ישראל ראוים לאותו מעשה אלא שאם חטאו צבור אומרים להם כלך אצל צבור שחטאו ועשו תשובה וקבלם ה"^כ, אם כן זה הוא הנוי של ישראל, שכל צבור החוטאים אחריהם ימצאו מקום לחזור בתשובה, מהיכן יהיה להם זה אם לא מצד הייתי שחורה?!'. כלומר, גם ב"שחורה אני", בחטאים שלנו, יש ממד של "נורא עלילה על בני אדם"^{כא} – כך מסבירים חז"ל על החטאים הגדולים^{כב} וכך מוסבר בחסידות^{כג} ביחס לכל חטא. ה' הוא כמו 'סוחר' שמשקיע – ולכאורה 'מפסיד' – על מנת להרוויח. איפה ההשקעה של ה'? בחטאים של עם ישראל! איפה הרווחים שלו? בהתעוררות התשובה שמגיעה לעם ישראל דווקא מתוך חטא, ומעלה אותו לדרגות גבוהות יותר^{כד}, "במקום בעלי תשובה אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד"^{כה}.

המסד האקטואלי כאן הוא קודם כל שמעשה העגל מלמד שגם כאשר נדרשת תשובה ציבורית, משום שהחטא היה אבדן דרך ציבורי (של כל הציבור או של חלקים גדולים ממנו) – אפשר לעשות תשובה. יתר על כן, התשובה תביא אותנו למקום גבוה יותר – יתברר שהנפילה המכה היתה רווחית, בסופו של דבר, ואפילו בחטאים שלנו שגרמו לה יש ממד של השגחה פרטית כדי להגיע להתעוררות התשובה "בחילא יתיר"^{כז} שבאה אחריה. היו שנים קשות, עם ישראל התבלבל וגם ספג בעקבות זאת מכה קשה, אבל זו "ירידה צורך עליה"^{כח} שתביא אותנו לנצחון גדול ולשינוי תפיסה בכל חיי הציבור

חומד ואוהב אותי^{כח}, ויחד עם ההכרה שלי בכל חסרונותי (שהיא גופא השפלות הטובה שלי) הרי אני יודעת תמיד שבעיני ה' באמת אין יפה ממני...

אם נתרגם זאת לאמירה היום מול קליפת ישמעאל – 'נדמה לכם שנחלשה רוחנו, שהאחדות שלנו נפרמה, שאבדנו את האמונה בה' ובצדקת הדרך, שאנחנו חוטאים ורחוקים ולכן ה' עזב אותנו? הכל הוא רק דמיון חיצוני, העוצמה הנצחית שלנו קיימת, הרוח הפנימית שלנו איתנה, אנחנו מאוחדים ומאמינים בה', ורק אנחנו ראוים לשלוח בארץ ישראל'.

שחורה אני ומתוך כך נאוה

יתר על כן, יש מי שמסביר שלא רק ש"שחורה אני [ואף על פי כן, לצד זאת] ונאוה", אלא שיש ממד פנימי בו דווקא מתוך השחרות מתגלה היפי, "כיתרון האור מן החשך"^ט – דווקא מצבי הקושי, החורבן והמלחמה, מגלים אצלנו את תעצומות האמונה, את האחדות הנפלאה ואת גבורת הנצחון.

בעל אור החיים הקדוש מסביר, בפירושו "ראשון לציון" על הפסוק, שעל טענת האומות "היכן היא אהבתך? הלא בעודך בחופתך [בהר סיני] סרחת [בחטא העגל] ושוב אין לך פה לדבר" משיבה כנסת ישראל שאהבתה לה' לא התערעה בחטא העגל ו"באמת כי שחורה אני [בהכרה אמתית בחטא, בלי להתכחש] אבל

ה' הוא כמו

'סוחר' שמשקיע – ולכאורה 'מפסיד' – על מנת להרוויח. איפה ההשקעה של ה'? בחטאים של עם ישראל! איפה הרווחים שלו? בהתעוררות התשובה שמגיעה לעם ישראל דווקא מתוך חטא

כ עבודה זרה ד, ביה, א.

כא תהלים סו, ה.

כב תנחומא וישב ד.

כג תו"ח תולדות ד"ה "יותן לך" פ"י ואילך; ד"ה "באתי לגני" תשל"א, ובכ"מ.

כד וראה גם בתרגום עה"פ שמתוך התשובה על חטא העגל נעשינו מאירים כמלאכים.

כה ברכות לד, ב.

כו זהר ח"א קכט, ב.

כז לקו"ת בהר מא, א ע"פ מכות ז, ב, ובכ"מ.

יח ראה אבן עזרא עה"פ.

יט קהלת ב, יג.

המתעלמת מהניצוצות שיש בתוכו. אכן, העבודה ה'חשוכה' של "סוד מרע" מושרשת במקום עמוק ונעלם יותר בנפש, יש בה יופי מיוחד (והיא גם שתגלה בסופו של דבר, בדרך ממילא, את השרש הנעלה והנעלם של הניצוצות שבתוך הרע).

הביטוי הפשוט לכך הוא בהופעה הנוספת של הצבע השחור בשיר השירים, כביטוי מובהק ליפי, כאשר הרעיה משבחת את הדוד "קְצוּצוֹתַי תלתלים שחורות כעורב"^ל.

ודאי יש מעלה של אור וגילוי כאשר ה' מתגלה כ"זקן מלא רחמים"^מ, שזקנו לבן, אבל הבחורה הרעיה מתאהבת דווקא בו כשהוא מופיע כבחור^נ גיבור ואיש מלחמה (כפי שההתאהבות בדמותו של דוד באה דווקא אחרי נצחונו על גלית, אז שרות לו כל בנות ישראל "הכה שאול באלפיו ודוד ברבבתיו"^ט), שיודע להיות "אכזרי כעורב"^מ על האויבים ועל כל הרוע שצריך לדחות. המלחמה השחורה והאכזרית היא הנדרשת היום מעם ישראל – מלחמה כנגד הרוע, מתוך דחיה מוחלטת, בלי היסוסים ומחשבות שיש ניצוצות 'חפים מפשע' בתוך האויב!

במושגי הקבלה והחסידות, שרשו של האור הלבן הוא בראש השני של הכתר, רישא דאין, המתבטא בכח התענוג בנפש, אך שרשו של האור השחור-החשוך הוא בראש העליון של הכתר,

המלחמה

השחורה

והאכזרית היא הנדרשת היום מעם ישראל – מלחמה כנגד הרוע, מתוך דחיה מוחלטת, בלי היסוסים ומחשבות שיש ניצוצות 'חפים מפשע' בתוך האויב!

שלנו – זו התשובה הנדרשת מאתנו, ואפשר לעשות אותה.

שחור זה הכי יפה – מלחמה עד הסוף

אבל במאמר של אדמו"ר הזקן על הפסוק^כ בא פירוש עוד יותר עמוק: לא רק שאני גם שחורה וגם נאווה, ולא רק שמתוך השחורות (השליליות) יתגלה יפי עוד יותר גדול^{כט}, אלא ש"שחורה אני [ובכך גופא] ונאווה" – יש בשחור והחשוך יתרון על הלבן והמואר^ל.

בתמצית, בלי להביא את

אריכות דבריו, הוא מסביר שהתורה כולה ניתנה "אש שחורה על גבי אש לבנה"^{לא} – "אש לבנה" היא מצוות עשה, "ועשה טוב"^{לב} המגלה בעולם אור בהיר, ואילו "אש שחורה" היא מצוות לא-תעשה, "סוד מרע", שלכאורה רק שולל ואין בו כל גילוי. ב"אש הלבנה" אפשר לעסוק בדברים המותרים, באופן של "שמאל דוחה וימין מקרבת"^{לג}, להעלות את הניצוצות הקדושים מתוך הקליפות שעוטפות אותם, ובכך לגלות אור גדול. אבל ביחס לדברים האסורים, על אף שיש בהם ניצוץ קדוש – שבלעדיו לא היה להם קיום, ואדרבא, "כל הגבוה למעלה מעלה ביותר נופל למטה מטה ביותר"^{לד} ושרש הניצוץ שבהם גבוה יותר – צריך "אש שחורה" ("נהורא אוכמא" שנקרא גם "נהורא תכלא", אש של תכלת, "דאכיל ושציי כולא"^{לה}). את הרע הגמור יש לדחות בשתי ידיים, בכל תוקף, בעצימת עיניים

לו שה"ש ה, יא.

לז מכילתא על שמות כ, ב. ובכ"מ.

לח לכן פשוטה יותר הדעה ששלמה המלך כתב את שיר השירים בצעירותו, אך גם לפי הדעה שהוא כתב אותו בקנותו (ראה סדר עולם רבה פט"ו) – הזקן, עם השערות הלבנות, כותב את שיר השירים מתוך זכרון ימי בחרותו, כשקווצותיו היו תלתלים שחורות כעורב.

לט שמואל"א יח, ז.

מ עירובין כב, א. וראה לקו"ת דגן, ו, ד.

כח לקו"ת שה"ש ד"ה "שחורה אני" וביאוריו.

כט ראה גם שם ז, ג.

ל שם ט, ג.

לא ירושלמי שקלים פ"ו ה"א ובכ"ד.

לב תהלים לד, טו.

לג סוטה מז, א ובכ"ד.

לד לקו"ת ויקרא לד, ג ובכ"ד.

לה זהר ח"א נא, א.

שבת^{מח}, לגילוי העתידי – האמונה בנפש היא בעצם נבואה על הגאולה שעתידיה לצמוח מתוך המיצר והמלחמה הנחרצת ברע. לנקודת האמונה הזו עלינו להתחבר במלחמה שלנו היום, להלחם נחרצות ברע מתוך בשורת גאולה לעולם כולו.

מלחמת עזה

המלחמה מתחוללת כרגע בעיקר בחבל עזה, שבזמן התנ"ך הוא האזור בו שכנו הפלשתים^{מט} (עמם מנסים הערבים להזדהות, כשהם מזיהם את עצמים כפלסטינים). מבין הגוים שהיתה לעם ישראל מלחמה קבועה אתם אחרי כיבוש הארץ, רוב הגוים נמצאים מחוץ לגבולות הארץ – אמנם בתוך גבולות ההבטחה לאברהם, אבל מחוץ לגבולות של משה רבינו – אבל הפלשתים שכנו קבע בתוך הארץ ונלחמו בעם ישראל. לכן המלחמה בפלשתים היא בעצם "ובערת הרע מקרבך"^נ – מלחמה ברע שנמצא בקרבנו. מצוות "ובערת הרע מקרבך" היא אחת מחמש המצוות הכלליות שמקיימים במלחמה באויבי ישראל (שהדפסנו אותן שוב כעת עבור החיילים)^{נא}, שמכוונות כנגד אותיות שם הוי"ב:

קוצו של י	קידוש ה'
י	הצלת נפשות
ה	נקמה
ו	ובערת הרע מקרבך
ה	כיבוש הארץ

במאמר אדמו"ר הזקן מסביר שהמלחמה התקיפה ברע, "ובערת הרע מקרבך", שייכת לפרצוף ז"א, לו שייכות השערות השחורות, ורק בו מתחילות להתגלות בהתחלקות מלאה הגבורות – בדיוק כמו במבנה המצוות הכלליות (אלא ש"ז"א בעתיקא אחיד ותליא"^{נב} ועצם

רישא דלא ידע ולא אתידע – הראש החשוך והבלתי־נודע – שהוא כח האמונה שבנפש. המלחמה מגלה בעם ישראל את תעצומות האמונה – את הניצוץ הנעלם שקיים בכל יהודי, בהיותנו בניו האמתיים של אברהם אבינו, "מאמינים בני מאמינים"^{נא}. אברהם הוא עמוד האהבה, השרש לכל מצוות עשה^{מב}, אבל הוא גם ראש הלוחמים נגד הרוע (בשבירת פסלי אביו ובמלחמת המלכים), הכל מכח האמונה האיתנה שלו, בהיותו "איתן האזרחי"^{מג}.

על גילוי אור חדש מעצמות ה', גילוי עמוקות

מני חשך מהמקום עליו נאמר "ישת חשך סתרו"^{מד}, מביא אדמו"ר הזקן את הפסוקים "מה גָּדְלוּ מַעֲשֵׂי הוֹי' מְאֹד עֲמְקוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ. אִישׁ בְּעַר לֹא יֵדַע וְקָסִיל לֹא יֵבִין אֶת זֹאת. בְּפִרְחֵי דְשָׁעִים כְּמוֹ עֵשֶׂב וַיִּצְיֹצְאוּ כָּל פְּעֻלֵי אֲוֹן לְהִשְׁמָדָם עֲדֵי עַד"^{מה}. עומק מחשבותיו של ה' מתגלה דווקא מתוך השמדה מוחלטת של הרשעים. האמונה ה'חשוכה' היא בעצם

תענוג שעדיין נסתה, תענוג עתידי שעתידי להתגלות^{מו}, ולכן פסוקים אלו מופיעים ב"מזמור שיר ליום השבת"^{מז} שהוא שיר ל"יום שכולו

הפלשתים שכנו
קבע בתוך
הארץ ונלחמו
בעם ישראל.
לכן המלחמה
כפלשתים היא
בעצם "ובערת
הרע מקרבך"
- מלחמה ברע
שנמצא בקרבנו

מא שבת צז, א ועוד...
מב תניא פ"ד.

מג מלכים א' ה, יא. תהלים פט, א. ב"ב טו, א ובכ"ד. וראה תניא קו"א ד"ה "וצדקה כנחל איתן" (סוד "והאמן בהוי" ויחשבה לו צדקה" האמור באברהם אבינו) כי איתן היינו האותיות המשמשות לעתיד לבוא – סוד התענוג העתידי הנעלם של האמונה הפשוטה, ודוק.

מד תהלים יח, יב.

מה שם צב, ורח.

מו ראה סה"מ תשי"ט ח"ב סוד"ה "הפך ים ליבשה"; ספר הנפש פ"ד (עמ' עב) ובכ"מ.

מז תהלים צב.

מח תמיד לג, ב.

מט ראה שמואל"א פ'; מלכים ב' יח, ח. ועוד.

נ דברים יג, ו ועוד.

נא מלכות ישראל ח"ג מאמר "מצוות מסירות הנפש".

נב זהר ח"ג רצב, א; ע"ח שי"ג (א"א) פ"ב.

את שטחי ארץ ישראל שנכבשו במלחמת ששת הימים רגילים לכנות יש"ע – יהודה-שומרון-עזה – והם רומזים בשמות שלהם לעבודה שהם מלמדים אותנו (ונדרשת כדי להחזיק בהם): יהודה היינו עבודת ההודיה, להודות לה' על כל הטוב, שבסיסה הוא הודאה באמונה בה'; שומרון היינו עבודת השמירה – לא די באמונה, אלא צריך שמירת תורה ומצוות בפועל (כאשר המושג שמירה מדגיש את מצוות לא-תעשה^{טז}, שמעלתן נתבארה כאן); אבל עזה דורשת מאתנו לא להסתפק באמונה ובשמירת תורה ומצוות, אלא לגלות את העזות הפנימית שלנו – מלחמה מוחלטת ברע המגלה את עצם האמונה בה' שבנשמות כל ישראל.

ה', "מלחמה להוי" בעמלק מדור דר" (שמות יז, טז), ועליה שבחה אביגיל את דוד "כי מלחמות הוי' אדני נלחם" (שמואל"א כה, כח), תוך שהצילה אותו מהשמדת יהודים רשעים ביותר – זהו הפאר האמיתי של מלך ישראל, שהוא לוחם מלחמת שמד בעמלק ויודע להתייחס נכון לרשעי ישראל (ובכך מתקן דוד את חטא שאול, שלא השמיד את עמלק ולעומת זאת רדף את דוד, שהיה יהודי חף מפשע באמת).

נט ראה זהר ח"א רנט, ב; רס, א; תקו"ז נה (פח, ב).

האמונה – שמופיע במצות קידוש ה' – מתגלה על ידי המלחמה התקיפה ברע, כנ"ל).

הפולשתים השוכנים בעזה מתאפיינים בעזות דקליפה – העזות הזו, שהיא בגדר "מלכותא בלא תגא"^{נב}, היא המכנה המשותף שלהם עם קליפת עמלק^{נד} (ומקור העמלקיות שניכרת במעשי הרשעה שלהם ודורשת מאתנו לקיים בהם "תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח"^{נה}) – מחיה-השמדה מוחלטת, ולא בירור). לכן, כדי להלחם בהם עלינו לאמץ לעצמנו עזות דקדושה^{נו} – עזות שלמעלה מטעם ודעת, בתוקף של "ישראל עזין שבאומות"^{נד}, המתבטאת במלחמה המוחלטת ברע, "ארדפה איבי ואשמידם ולא אשוב עד כלותם"^{נח}.

נג סנהדרין קה, א.

נד תו"א צה, א; מאמרי אדה"ז הקצרים בשלח ד"ה "והיה כאשר ירים".

נה דברים כה, יט.

נו ראה התוועדות פורים תשס"ט; י"ט תשרי תשע"ד; כ"ב אב תשע"ד ("מבצע עזה ב"). ועוד.

נד ע"פ ביצה כה, ב.

נח שמואל"ב כב, לח. המלחמה בעמלק היא מלחמת

הַלּוּמָד עַל מִנַּת לַעֲשׂוֹת | צִידָה לְדוֹר

- ◆ בני ישמעאל טועים לחשוב שהשחרות שלנו מאפשרת להם לנצח אותנו, אך השחרות היא חיצונית, זמנית וחולפת, ובאמת אנחנו מלאים טוב פנימי ועצמי, עמוסים במעשים טובים ותמיד יפים ונחשקים בעיני ה'.
- ◆ דווקא מצבי הקושי והשחרות מגלים את היפי הפנימי של עם ישראל.
- ◆ כל חטאי ישראל הם גם השגחה פרטית – ה' מאפשר חטא כהשקעה שתניב רווחים של תשובה גדולה.
- ◆ יש מעלה בדחית הרע המוחלטת ("אש שחורה") על פני בירור הדברים המותרים ("אש לבנה").
- ◆ מלחמה מוחלטת ברע מגלה את עצם האמונה היהודית ואת עצמות ה'.
- ◆ יש להלחם באויב בנחרצות בלי לדאוג לחפים מפשע.
- ◆ המלחמה בפולשתים, שבתוך גבולות הארץ, היא "ובערת הרע מקרבך".
- ◆ העומק האלוקי מתגלה על ידי הופעת הרשעים והשמדתם.
- ◆ יהודה שומרון ועזה דורשים מאתנו הודיה-אמונה, שמירת תורה ומצוות ועזות דקדושה.

הטעם שלפני החטא

טעם עולם הבא

מי איפוא הוא הצד ציד ויבא לי ואוכל מכל בטרם תבוא ואברכהו גם ברוך יהיה. ואיתא במדרש וזה לשונו, ואוכל מכל, מכל מה שנברא בששת ימי בראשית.

"שלשה הטעימן הקב"ה בעולם הזה מעין העולם הבא... אברהם דכתיב ביה 'בכל', יצחק דכתיב ביה 'מכל', יעקב דכתיב ביה 'כל'".^א הטעם של "כל מה שנברא בששת ימי בראשית" הוא טעם עולם הבא – העולם הבא תמיד ונמשך בעולם הזה, והוא הסוד הפנימי של מעשה בראשית ("שעשעים יום יום", "אלפים שנה קדמה תורה לעולם", "אאלפך חכמה" ו"אאלפך בינה", שבתוך "כל מה שנברא בששת ימי בראשית", המוחין שבתוך המדות).

"העולם הזה נברא ביה והעולם הבא נברא ביה".^ב י"ה הן "תרין ריעין דלא מתפרשין לעלמין", סוד "שכינה ביניהם" העולה 502, כמנין שנות שלשת האבות (שטעמו מעין העולם הבא) "בעולם הזה".

במעשה בראשית נאמר שש פעמים "כי טוב", "טוב טעם" של כל בריאה, אך הסיכום הוא "והנה טוב מאד", טוב זה יצר טוב, מאד זה יצר הרע.^ג – שלמות הטעמים בהשלמה בין

היצרים, שני סוגי 'מטעמים': "אחד ממאכלים ערבים ומתוקים (ה'טוב', עבודת הצדיק ביצר הטוב]. והשני מדברים חריפים או המוצים רק שהם מתובלים ומתוקנים היטב עד שנעשו מעדנים להשיב הנפש [ה'מאד', עבודת הבינוני הבעלת שובה ביצר הרע]: וזהו שאמר הכתוב 'כל פעל ה' למענהו וגם דשע ליום רעה' פירוש שישוב מרשעו ויעשה הרע שלו יום ואור".^ד לכן כל דברי ה"אהבת שלום" כאן נסובים על טעימת הטעם הטוב של כל מה שנברא בששת ימי בראשית על ידי השלמת תיקון יעקב (ה"אדם", כדלקמן) ועשו (ששרשו בקדושה הוא ה"מאד"^ה), המשכת האורות דתהו ("מאד", יצר הרע) בכלים דתיקון ("טוב", יצר טוב). זהו סוד עבודת "בכל מאדך", בה ישראל "עושי" [תיקון עשו] רצונו של מקום – ממשיכים את האורות דתהו ("מאד", יצר הרע) בכלים דתיקון ("טוב", יצר טוב) והופכים את הקללה לברכה.

יעקב ועשו – האדם והנחש

להבין זה הענין הוא כך, דהנה ידוע שעשו היה

ד תניא פכ"ז.

ה אדם מאד בהכאה פרטית (זיווג יעקב-עשו) – א פעמים מ, ד פעמים א, ס פעמים ד – עולה צדיק (יב צירופי שם אהוה), סוד "אמרו צדיק כי טוב" (ישעיה ג, י) כאשר הוא הופך את הקללה (דעשו) לברכה (דיעקב). אדם יעקב עולה ברכה! מאד עשו עולה 421 (מספר השראה י"ה, "ונח מצא חן בעיני הו'"), וביחד הם עולים 648, הרבוע הכפול של חי, היינו שבתיקון יעקב חי וגם עשו חי, וד"ל.

נערך מרשימת הרב ע"י איתאל גלעד.

א ב"ב טז, ב"ז, א.

ב בראשית רבה יב, י.

ג קהלת רבה ג, טז (ובכ"ד).

לברכה-אור של **ברוך**, "ברישא חשוכא [בכור] והדר נהורא [ברוך]".

וגם ההשתחוואות של יעקב היו להכניע הקליפה של עשו סטרא דנחש הקדמוני, על דרך הש"ס [קידושין כט, ב] על כל כריעה דכרע נתר חד רישיה, כי על ידי זה היה מכניע הקליפות, וביטל ל"ט הקללות שהן מסטרא דנחש הקדמוני ונהפכו לל"ט ברכות.

סיפור המזיק במסכת קידושין שמוזכר כאן התרחש בבית מדרשו של **אביי** – נוטריקון **אברהם-יצחק-יעקב**, סוד האבות, כאשר בטול המזיק היה ע"י רב אחא בר יעקב, רמז לתיקון עשו, אחיו של יעקב. המזיק עצמו הוא סוד הנחש הקדמוני, ששבעת הראשים שלו היינו הלעומת-זה של ג רישין שבכתר (דל"א, רישא דאין ורישא דאריך), **ב** ראשין דחכמה (אבא עילאה וישראל סבא) ו-**ב** ראשין דבינה (אמא עילאה ותבונה). הנחש הקדמוני הוא סוד **סמאל**, אותיות **אסלם**, היינו דת האסלם שיש בה ז רישין דטומאה הנכנעים ונהפכים על ידי יעקב אבינו ורב אחא בר יעקב. הכריעות מבטאות הכנעה, השייכת למדת ההוד – את "הודי נהפך עלי למשחית" (הכנעת השקר המתבטאת בכריעות האסלם, שתרגומו המילולי הוא השלמה-כניעה) יש להפוך בחזרה בכח התמימות שבפנימיות ההוד, כוחו של "יעקב איש תם".

יעקב-אדם עשו-נחש עולה 961 – סוד תיקון המשפחה האנושית הראשונה, **אדם-חווה-קין-חבל-שת**, ע"י המשפחה היהודית הראשונה, **אברהם-שרה-יצחק**.

מסטרא דנחש הקדמוני, ועל כן תרגם אונקלוס על הפסוק איש יודע ציד איש שדה, גבר נחשירכן, שהם ב' תיבות נחש ירכן, שהיה נחש חקוק על ירכו כדאיתא במדרש.

הנחש החקוק-מקועקע על ירכו של עשו-נחשירכן – מתבטא גם בכוחו לפגוע בגיד הנשה על כף ירך יעקב. **עשו נחש הקדמוני** עולה **אהבת ישראל (אהבה פעמים חכמה)**, "זה לעמת זה", ועל ידי אהבת ישראל הופכים את קללת הנחש לברכה (ואזי הנחש נעשה **משיח** – מתהפך ממשיח שקר למשיח אמת).

ויעקב אבינו ע"ה היה תיקון חטא אדם הראשון, על דרך אמרם ז"ל [ב"מ פד, א] שופריה דיעקב מעין שופריה דאדם הראשון, והיה מכניע סטרא דעשו נחש הקדמוני, בחינת ל"ט הקללות, ונהפכו לברכות. ועל כן גנב יעקב את הברכות, והיתה תועלת גדולה לדורות הבאים, כי לולא זאת לא נשתייר משונאיהן של ישראל שריד ופליט.

"יעקב איש תם", איש אמת, הוא היפוכו של הנחש של עשו – "כי לא נחש ביעקב". כדי להפוך לברכה את קללת הנחש הקדמוני, קללת עשו, על יעקב להתמודד עם קליפת לבן הארמי-הרמאי (שדווקא בו החלה האתהפכא מקללה לברכה, כשאמר "בוא ברוך הוי" וגילה שאליעזר הופך מארור לברוך) ועם קליפת עשו הרשע, שבבחינת "**נחש** עקלתון" (ברמאותו) ו"**נחש** בריח" (ברציחתו), שרש **משיח** בן יוסף ו**משיח** בן דוד, וד"ל. גם כאשר גונב יעקב את הברכות הוא עושה זאת באמת, כאשר הוא אומר "אנכי עשו בכרך", "אנכי מי שאנכי" ובכח הזה הופך את הקללה-החשך של "עשו בכרך"

אמת ליעקב

הנביא ה"שליח במצוות" לא יתכן כלל שיאמר דבר שקר!

משה ושאר הנביאים

"השליח במצוות" הוא משה רבינו, שנבואתו תורה ומצוות. "משה אמת ותורתו אמת", אמת צרופה, ולא יתכן שיאמר דבר שאינו אמת (גם לאזני השומעים).

כל הנביאים התנבאו בלשון "כה" ומשה התנבא (גם) בלשון "זה הדבר"^א. "כה" היינו 'בערך' (כ"ף הדמיון), לא מדויק, ו"זה" הוא זיהוי מדויק, אמת גמורה. "אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל", לא פחות ולא יותר"^ב – נבואת משה בתורה היא מדויקת בתכלית, מלה במלה ואות באות, מה שאין כן בשאר הנביאים.

נבואת מצוות מתייחסת להווה – מה צריך לעשות עכשיו בפועל (מסר אקטואלי), ולכן עליה להיות מדויקת, אמת ברורה. ואילו נבואת העתיד כללית יותר, שהרי נבואה לעתיד יכולה להשתנות (נבואה לפורענות יכולה להתהפך לטובה^ג).

משה ואהרן

לעומת משה, אהרן הכהן הוא הדוגמה המובהקת להיתר ומצוה לשנות מפני השלום,

וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל אָבִיו אֲנִי עֹשֶׂה בְּכֶרֶךָ...^א
ויש אומרים חלילה לכזב הנביא, רק הוא כן, אנכי מי שאנכי ועשו בכורך. ואחרים אמרו כי בנחת אמר אנכי, ונשא קול במלת עשו בכורך. ואלה דברי רוח, כי הנביאים יתחלקו לב' חלקים. החלק הא' שליח במצוות, והחלק השני נביאי העתיד, ואם יצטרכו לאמר דבר שאיננו כהוגן לא יזיק, רק השליח לא יתכן שיכזב כלל...

"אנכי עשו בכרך" נשמע שקה "מדבר שקר תרחק"! יתרה מזו, יעקב הוא נביא, ואיך יתכן שנביא אינו דובר אמת? זו לכאורה סתירה לתפקיד הנביא המביא את דבר ה', הרי "ה' אלקים אמת"! לכן מפרשים "אנכי מי שאנכי ועשו בכורך", כרש"י, או ש"אנכי" אמר יעקב בשקט. אבל ראב"ע דוחה בתוקף "ואלה דברי רוח"! מסתבר שראב"ע מתנגד להגדרת האמת לפי פרשנות של האומר שאינה מובנת לאזני השומע. אם זה מובן לשומע במשמעות שקרית – זהו שקר.

ומפרש ראב"ע שאכן זהו שקר, אבל מותר לשנות לצורך, כמו "מותר [ומצוה] לשנות מפני השלום"^ב! ומביא ראב"ע שש דוגמאות של נביאים ששינו בדיבורם לצורך. אלא שזה ב"נביאי העתיד", נביאים המודיעים את העתיד, היכולים לשנות בדיבורם לצורך הכרחי. אבל

נגרף ע"י יוסף פלאי לפי רשימת הרב.

א בראשית כז, יט.

ב 'במת סה, ב.

ג רש"י במדבר ל, ב.

ד שמות יט, ופירש"י.

ה הלכות יסודי התורה פ"ה ה"ד.

אשר ברכו ה'", "אל תקרי בגדיו אלא בוגדיו".¹ משיח שייך לכתר (וכן חוש הריח בכתר). משה הוא 'רב', שליח למצוות, והמשיח הוא 'רבי'. המשיח מתנבא ב"כה", כשאר הנביאים ולא כמשה (שהרי המשיח לא מגיע לדרגת משה בנבואה), אבל זהו שרש ה"כה" שמעל "זה" – כמו הכתר הנעלם שאי אפשר להצביע ולומר עליו "זה".

יש לומר שהאמת של משה היא מצד הבינה, "משה זכה לבינה", ואילו מצד החכמה מגיעים ל"אמת לאמתו" של המשיח. לפי זה, יש כאן ארבע דרגות המכוונות כנגד שם הוי': י (כולל קוצו של י) – אמת לאמתו, משיח, חכמה וכתר. ה – אמת, משה, בינה. ו – שינוי, מותר ומצוה לשנות, אהרן ושאר הנביאים, מדות. השינוי הוא "מפני השלום", שייך בפרט לספירת היסוד הנקראת שלום. ה – התמודדות עם השקר, מלכות. כאן צריך להיות אתהפכא **משקר לקשר וקרש** (קרשי המשכן, "עצי שטים עומדים", העבודה של שטות דקדושה² שהיא מעין שקר).

איש תם

"יעקב איש תם" ("אינו חריף לרמות") שייך למדת האמת "תתן אמת ליעקב!" נמצא שיעקב כאן נהג במסירות נפש, לשנות ממדתו העצמית. אכן, דווקא מכח מסירות הנפש הזו של יעקב לשנות בדיבורו, מתגלה העצם של יעקב (ואז הוא זוכה לברכה) – גילוי היחידה שבנפש' בתנועה של מסירות הנפש.

והרמז: כל הפסוק "ויאמר יעקב אל אביו **אנכי עשו בכרך עשיתי כאשר דברת אלי קום נא שבה ואכלה מצידי בעבור תברכני נפשך**" = 5278 **יעקב** ועוד **כח** פעמים **יעקב**. כלומר, כאן מגלה יעקב את כחו העצמי (כח יעקב).

"אוהב שלום ורודף שלום ומשים שלום בין אדם לחברו" (ומשנה מהאמת ואומר לפלוני שחברו מצטער). משה הוא 'אבי הנביאים' בכלל ואהרן הוא אבי נביאי העתיד בפרט. משה הוא 'איש המוחין' ואהרן הוא 'איש הלב', "לב אהרן", מדות הלב המשתנות.

כל הנביאים התנבאו ב"כה", וכן בברכת **כהנים** נאמר **"כה תברכו"**! כשאהרן משנה מפני השלום, הוא משנה את המציאות! השינוי בדיבורו הוא 'נבואה המגשימה את עצמה', תחילתה לכאורה שקר אבל כח אמירתה היא הופכת לאמת – "מותר ומצוה לשנות [את המציאות הלא-טובה] מפני השלום [כדי להגיע לשלום]".

זהו סוד הברכה: אהרן משנה את המציאות בברכתו, מתוך אהבה. "כה תברכו" – "זה" מחליט וקובע ו"כה" מאפשר שינוי ("אין הברכה שורה אלא בדבר הסמוי מן העין", שאין לומר עליו "זה הדבר"). ורמז: **ברכה, בר כה, הבך** התוצאה של "כה".

כל הנביאים הם כנגד מדות הלב המשתנות לפי השעה, ומשה הוא כנגד המוחין, חב"ד. על יחוד חכמה ובינה נאמר "אכלו דעים", "תדין ריעין דלא מתפרשין לעלמין", יחוד קבוע ללא שינוי (סוד "משה משה לא פסיק טעמא בגווייהו"). ועל המדות נאמר "שתו ושכרו דודים" (יחוד ז'ו"נ), היחוד משתנה ואף יש בחינה של שכרות, שינוי שאינו מזיק לנבואה.

מדרגות האמת

למעלה ממשה נמצא המשיח. משה שופט בצדק ובאמת, "אין לדיין אלא מה שענינו רואות", אך המשיח שופט בריח, "מורח ודאין", וכך מגיע לדרגה יותר עמוקה, "אמת לאמתו"! כך אפשר לחוש-להריח את הצדקות של הרשעים, "וירח את ריח בגדיו... כריח שדה

ז סנהדרין לו, א.

ח כמבואר במאמר באתי לגני.

י סנהדרין, ו, ב.

הסיפור החסידי

אדמו"ר האמצעי | לסתור את כל הסברות

רבי דוב בער שניאורי, אדמו"ר האמצעי, הרבי השני בשושלת חב"ד, בנו וממשיך דרכו של אדמו"ר הזקן בעל התניא. נולד בעקבות ברכתו של המגיד ממעזריטש ונקרא על שמו. נודע באריכות ובעמקות של דרושי החסידות שלו וחתנו הצמח צדק התבטא עליו כי "אם היו חותכים לחותני אצבע, לא היה פורץ דם, כי אם חסידות". כאביו אדמו"ר הזקן, אף הוא נאסר בעקבות הלשנת המתנגדים. חג הגאולה שלו מן המאסר חל ב'י' בכסלו. יום קודם לכן, ט' בכסלו, הוא יום הולדתו ויום פטירתו של אדמו"ר האמצעי והתקיים בו בגלוי הפסוק "את מספר ימיך אמלא". אדמו"ר האמצעי נהג נשיאות במשך 15 שנה, ונסתלק תוך כדי אמירת מאמר חסידות במילים "כי עמך מקור חיים מחיי החיים". מנוחתו כבוד בעיר נייעז'ין שבאוקראינה.

מינה את כ"ק חתנו אדמו"ר הצמח צדק וחבר לו את החסיד הגאון רבי נחמיה מדובראוונא, לערוך התשובות לשואלים, והיה מוסרם להם, והיו מעיינים בהם ומסדרים התשובות. ותנאי התנה: שטרם ישלחו להשואלים ייכנסו אליו להראות לו התשובות, כדי לעיין בהם אם התשובה נכונה. כך עשו, ובכל התשובות הסכים כ"ק אדמו"ר האמצעי לחתנו כ"ק אדמו"ר הצמח צדק.

פעם באה שאלה, וערכו כ"ק אדמו"ר הצמח צדק ורבי נחמיה את התשובה. השואל דרש לענות לו בהקדם מפני נחיצות התשובה, שהיתה דחופה לענות, וכ"ק אדמו"ר האמצעי היה אז עסוק מאד בענייניו ולא היה להם שעת הכושר להראות לפני כ"ק לעיין בהתשובה.

והסכימו בדעתם כ"ק אדמו"ר הצמח צדק ורבי נחמיה, אשר להיות שעד עתה הסכים עמהם אדמו"ר האמצעי ולא אירע פעם שלא יסכים עמהם, היו בטוחים שגם הפעם יסכים עמהם. ולהיות שהשואל דחוף לקבל תשובה על כן שלחו את התשובה ולא הגישו לכ"ק אדמו"ר האמצעי שיעיין בה קודם. לאחר זמן שאל כ"ק אדמו"ר האמצעי לחתנו הצמח צדק, האם כבר

גדולתו של אדמו"ר האמצעי בתורת הנגלה היתה באופן נסתר: הוא לא עסק רבות בפסיקה, כתב רק מעט מחידושיו בתחום זה, והוא מפורסם בגדולתו בתורת החסידות, עליה באמת מסר את נפשו באופן מיוחד. בעקבות אורכם ועומקם של מאמרי החסידות שלו, כונה אדמו"ר האמצעי "רחבות הנהר".

בהקשר לכך מסופר, כי כ"ק אדמו"ר האמצעי שאל פעם להמשרת שלו: שמע נא מה אומרים העולם אודותי, במה כחי גדול – אם בנגלה או בדא"ח. המשרת יצא החוצה ושהה זמן מה, ונכנס הביתה, ואמר לכ"ק: בנגלה בודאי כחכם גדול, אבל בדא"ח כחכם יותר גדול. ויאמר כ"ק: אין זה אמת. אם הייתי מוסר א"ע ללימוד הנגלה חצי שנה, אין גאון כמותי. אבל מה אעשה, שרצוני להשיג מדות דא"ס [בנוסף אחר: רצוני שאם ייפגשו שני אברכי חסידים ידברו ביחודא עילאה ויחודא תתאה]...

כ"ק אדמו"ר האמצעי, כשקיבל הנשיאות והיה כבד עליו להשיב שאלות ותשובות שנשלחו אליו,

מאחורי סברות השכל כולן: כל סברה שייכת למדרגה מסויימת באלוקות, לעולם או לפרצוף מסויים במערכת העולמות המסועפת שנוצרה ברגע הבריאה. אך הנקודה הפנימית שבכולם, הבריה התיכון המבריה מן הקצה אל הקצה, היא הנקודה בה הם מחוברים לאלוקות המחיה אותם – ובה בעצם הם מתאיינים ומתאחדים עם האלוקות הפשוטה שמעבר לכל סברה ותפיסה. מי שמחובר לנקודה הפנימית הזו, יכול לשוטט בחופשיות בין העולמות והסברות, וגם למצוא בכל אחד את נקודת האין שבו – הנקודה בה יכול היה להיות בדיוק ההפך.

בדומה לבעל שם טוב, גם אדמו"ר האמצעי יכל לאחוז בנקודת האין הזו, באלוקות שבכל דבר ובכל סברה. הדבר קשור גם לכך שהוא חי **נד** שנים, סוד שם **ד"ן** בקבלה. הסברות הלמדניות נובעות משם **ס"ג** [יוד הי ואו הי], השייך לספירת הבינה. אך שם **ד"ן** [יוד הא ויו הא] הוא היפוכו של שם זה [הההין של שם **ד"ן** ממולאות ב"א' ואילו ה"ו ב"ל', ההפך משם **ס"ג**] – והוא מבטל ב"דינים" והתקיפות שלו את כל הסברות שיכולות לנבוע משם **ס"ג**.

לא נעמיק כעת בענייני קבלה, אך כדאי לציין פרט אקטואלי אחד אודות השם הזה: הפעם הראשונה בה מוזכר הצירוף **דן** בתורה, היא בברית בין הבתרים: "וגם את הגוי אשר יעבדו **דן** אנכי". הדבר מלמד, כי כדי לדון את הגוי המשעבד את ישראל יש לסתור את כל סברותיו. כפי שאמר רבי יוחנן, "דמודי לון, נפיל בידהון [המודה לדברי הגויים, נופל בידם]". מה שהגויים קוראים לו "הומניטריות", למעשה הוא "אכזריות". המונחים "אחריות ושיקול דעת" משמשים כינוי מכובס ל"הפקרת דם יהודים". גם למצרים היתה פילוסופיה שלמה, מערכת של הגות ושל תקינות פוליטית, ששיעבדה תחתיה עמים שלמים... כאז כן היום, כדי להימלט מהשיעבוד המחשבת, יש צורך בחשיבה חדשה ומשוחזרת – סוד שם **ד"ן** של אדמו"ר האמצעי.

ענו תשובה על השאלה הנ"ל שנשאלה, ויאמרו שכבר שלחו את התשובה. ויאמרו הסיבה שלא נתנו לכ"ק לעיין בה, שהיה דחוף וכ"ק היה עסוק, ולכן שלחו בלי הסכם כ"ק.

ויאמר כ"ק אדמו"ר האמצעי לחתנו להראות לו את התשובה, היינו העתקה מהנשלח, וכאשר עיין כ"ק אדמו"ר האמצעי בהתשובה אמר להם שטענו, והוא נגד דעת תוס' ביבמות! ויראה להם הטעות. כ"ק אדמו"ר הצמח צדק נפל ברוחו והיה במבוכה גדולה, שראה אמיתית הטעות שהראה לו חותנו, שטעה בתוס' מפורש בהיפך. וינחם אותו חותנו כ"ק אדמו"ר האמצעי, ויאמר לו: דו ביסט נאך גיט קיין רבי, קענססט נאך האבן א טעות [אתה עדיין אינך רבי, ויכול אתה לטעות]...!

בבית כ"ק אדמו"ר האמצעי אירע שאלה על עוף. בתו של כ"ק הביאה השאלה לפני כ"ק אדמו"ר הצמח צדק, ועוד רבנים, ופסקו מה שפסקו. אבל לא נחה דעתה, ואמרה: שילכו לשאול דעת אביה. כשבאו לכ"ק אדמו"ר האמצעי והסבירו חוות דעתם והמקורות שמהם למדו הפסק דין, הראה להם כ"ק אדמו"ר האמצעי שממקור זה הפסק דין הוא להיפך וכן מרוב המקומות הוא להיפך...

בשני הסיפורים האחרונים, מודגשת יכולתו של אדמו"ר האמצעי לסתור את סברות הרבנים שסביבו. גם כאשר חתנו הגאון מעיין היטב, וגם אם כל הרבנים פוסקים כמותו, הרבי מסוגל להפוך את אותם המקורות שהוכיחו מהם – להוכחה עבודה. היכולת הזו מזכירה התבטאות שנמסרה בשם הבעל שם טוב, כי "ביכולתי לפרוך כל סברה בנגלה, תהיה איזו שתהיה".

אך כשהבעש"ט מציג זאת בצורה גורפת כל כך, יכולה לעלות שאלה: מה הטעם? יש תועלת אמיתית ביכולת להפריך כל סברה תורנית? הרי הבעל שם טוב איננו אומר אפילו "כל סברה של שקר", ומתפאר ביכולת לסתור כל סברה שהיא. ההסבר לכך הוא, שהיכולת לפרוך כל סברה חושפת משהו אחר העומד מאחוריה – ובעצם

מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

אולי ה' מאוכזב ממני?

בזמן האחרון אני מתחבט הרבה בשאלת השליחות שלי בעולם. אני מאמין שה' שם אותי בעולם לתכלית מסוימת, אבל עם כל הנפילות שלי נראה לי שהקב"ה כבר מאוכזב ממני. אני מרגיש שאני לא מצליח אף פעם לעשות תשובה. ובכלל, איזו השפעה כבר יכולה להיות לי על המציאות כולה? האם באמת יש חשיבות למה שאני עושה בעולם?

מענה:

עליך להתבונן כמה ה' אוהב אותך, בכל מצב וללא תנאי, ממש כמו שאבא טוב ורחום אוהב את בנו היחיד, ועוד הרבה יותר מכך. זו אהבה ללא תנאי לכל יהודי, גם מי שהמצב הרוחני שלו ירוד ביותר ומרגיש שהוא נפל לשאול תחתית. כדאי שתלמד פרק מ"ו בספר התניא [פרק יסודי שכל אחד צריך להכיר], שם מסביר אדמו"ר הזקן כיצד מתבוננים באהבת ה' אלינו. אתה מוקף מכל עבר באהבת ה' בורא העולם המשגיח עליך, וככל שתהיה מודע לאהבה הזו

ותרגיש אותה היטב, כך תבוא הרפואה לרגשות שלך היום. ככל שתרגיש כמה ה' אוהב אותך, כך תגדל האהבה שלך אליו, כמו שכתוב "כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם" – הלב של השני משקף את הלב שלי, כמו השתקפות של הפנים כאשר מביטים במי הנהר, וכך גם ביחסים בין האדם לה'. כשאתה מחזיר אהבה לה', הביטוי לכך הוא ברצון להקדיש את החיים שלך, כאן בעולם הזה, לעשות את רצונו יתברך, בשמחה ובטוב לבב מרב כל.

כלל גדול בתורה ש"כל אחד מתוקן [יותר] מחברו", כלומר שלכל אחד יש משהו שאין לאף אחד אחר בעולם, ורק הוא יכול לנצל את המדה הטובה שיש לו לעשות טוב בעולם ולשמח את בוראו. בגמרא נאמר על כמה חכמים שהיה להם באופן אישי עניין מיוחד שבו היו זהירים, "במאי זהיר טפי [בארמית: במה זהיר ביותר]" – לכל אחד יש את ה"זהיר טפי" שלו, אותה מצוה שהוא זוהר-מאיר בה ביותר. יהי רצון שתמצא את הזהיר טפי שלך ושתהיינה לך הרבה אורה ושמחה, "אור

המאיר לעצמו" ו"אור המאיר לזולתו".

פיזור דעת בנוגע לשליחות

אני מרגישה שהרצון שלי לא מספיק 'מסודר' – מחד, בבית אני משתדלת להשקיע, להיות ברוגע ושמחה ולשמור על אווירה טובה עם בעלי והילדים. אמנם בתחום השליחות, אני מרגישה קצת פיזור ולכן אני לא כ"כ מצליחה להתמקד ולהוציא אותה לפועל. אודה לעצת וברכת הרב.

מענה:

כמו שכתבת, ראשית כל עליך להיות ברוגע ובשמחה. יסוד עבודת השי"ת הוא ההודיה לה' תמיד, על כל נשימה ונשימה, החל מ"מודה אני" בבקרה בלב נכנע ושמח. להתבונן בכל המתנות הטובות שה' נותן לך, ולשמוח. **שליח** = שמח כנודע מהרבי. השליחות היא להפיץ את התורה, בפרט את פנימיות התורה – מפתח הגאולה – כל אחד ואחת לפי הכשרונות שלו. עליך להרבות בשיעורים וחוגים לנשים.

בְּאֵר נַיִס תַּיִם

לבדק בכמה עלה מפלס הכנרת. הסבה לסקרנות ברוחה: חלק נפר ממי השתיה שלנו אנו צורכים ממי הכנרת, באמצעות רשת מרפבת של משאבות וצנורות, כך שהימה הקטנה משמשת עבורנו סוג של בור מים ענקי. אתם ודאי יודעים שפעם, לפני עדן החשמל בעולם, היו משמשים בורות המים כמאגר הזמין ביותר לאדם. בכל חצה, נחפר בימי הקיץ לעמק האדמה בור גדול, שקירותיו פשו בטיח למניעת חלחול המים, ומי הגשמים של החורף היו ממלאים אותו לשמוש במשך השנה הקרובה.

מה יותר טעים – מים מהברז או מבקבוק מים מינרלים שנוקנה במכלת? ברור, למי הברזים יש תמיד טעם לוואי, שנוסף עליהם מהצנורות בהם עברו, ואלו מי הבקבוק נשאבו ישירות מהמעין. מי המעין נקראים בתורה "מים חיים" משום שזה עתה הם הגיחו מבטן האדמה, כמו יצור חי שהרגע נולד, ומשום שטעמם המרענן, מרור ומחיה

האבות הקדושים קימו את כל התורה, כך מלמדים אותנו חז"ל. איך יכול להיות? הרי עוד לא קבלנו את התורה! בחסידות מספר, כי אכן לא מזכרות בתורה בפרוש המצוות שקימו האבות, אבל מתוך מה שמספר עליהם נתן להבין איזו דרך יחודית בעבודת ה' היתה לכל אחד מהם. לדגמה, על אברהם כתוב שהכנסת האורחים ונטיעת האשל בבאר שבע הן סימן לדרך היחודית. על יעקב אבינו כתוב שעל עבודתו היחודית נתן ללמד מפצול המקלות שהציב לפני הצאן בעת שתית המים.

בפרשה שלנו מזכרת דרכו היחודית של יצחק אבינו – **חפירת בארות**. איזו דרך עבודה היא?

נבילת נאיס תי"ם

נקוה שהשבוע נראה את החורף כבר כאן. באשר גשמי ברכה יורדים ברחבי הארץ רצים הסקרנים שבינינו לע"ן חיה שרה בת ר' משה ע"ה נכתב ע"י הרב שילה אופן.

ומבצעים בו חפירה לעמק האדמה. ברגע שנגנשים החופרים עם המים, הם כבר יכולים להסדיר בקלות את שאיבתם באמצעות דלי וחקל.

מפל האריכות הזו, אני מבין שמי הבאר דומים באיכותם ובטעמם המרענו למי המעין. ההבדל ביניהם הוא בעקד בדרך להשגת אותם "מים חיים". בעוד שלמעין יש לי גישה חפשית ושאירת מים מתוכו אינה פרוכה במאמץ מצדי, ההגעה למי הבאר פרוכה במאמץ חפירה לא פשוטים בכלל וגם גלילת הדלי ושאירת המים לאחר החפירה מצריכות יגיעה.

פְּסוּת מַתְּוֶה בְּאֵיכֶה

יצחק אבינו הוא חופר הבארות. בתחלה הוא חופר מחדש את כל הבארות שחפר אביו, או כסו בעפר על ידי הפלשתים. לאחר מכן חופרים עבדיו עוד שלש בארות – עשק, שטנה ורחבות – תוך עמות חריף על שתים מהן עם הפלשתים. לבסוף מבשרים לו עבדיו כי מצאו מים בבאר נוספת, שבעה, הסמוכה לבאר שבע.

באיזה סוג עבודה אוהז יצחק? במדת הגבורה. להתגבר פרושו לאזר כח ולפעל בדיוק ההפך מהטבע הראשון של. למשל, לא להשתמש בסרגל של החבר בלי לקבל את רשותו, אפלו שברוך כלל הוא מסכים. כשאני רעב ולפני מנחת צלחת עם אכל טעים,

את השוטה הצמא. מהיכן מגיעים מי המעין? ספור קצת ארה. מי הגשמים מתחלקים לשנים – אלו שזורמים ישירות דרך אפיקי הנחלים אל הים, ואלו שמחלחלים לעמק האדמה. אלו המחלחלים עושים את דרכם עד שהם נתקלים בשכבת סלע אטום, אותה אינם מצליחים לחדר. בשלב זה, הם נעצרים ונאספים, וכך נוצר מתחת לפני השטח מאגר של מיתתהום. המים, שלא הצליחו לחלחל בדרך כלפי מטה, עולים על גדותיהם ומחפשים דרך צדדית לזלג ולהשתחל החוצה. ברגע שמזהים המים סדק צר – הם פורצים דרכו ושוטפים, וזהו בעצם המעין.

חִפְרֵה דְלֵאֶתְךָ

כל זה בעצם רק הקדמה. מה קורה אם אין בנמצא שום מעין ומי הבורות כבר יבשו לגמרי? מהיכן נתן בכל זאת להגיע למקור מים? פאן נכנסות לתמונה בארות המים. מי המעין היו 'עצמאיים' והצליחו לעשות את דרכם החוצה לבדם, אבל מאגרים גדולים של מיתתהום נשארים חבויים במעבה האדמה, חלקם בעמק לא גדול מתחת פני השטח. מאגרים אלו נזקקים ל'דקירה' קטנה, מישהו שייבוא ויפתח את הסדק וישחרר אותם החוצה. זוהי עבודת חפירת הבארות. על פי מידע משערה, בוחרים החופרים מקום בו קים סביר שמסתתרת מאגר מים,

פּעלע שְׁמַתְאִימָה לְמִי שְׁאוּחֵז בְּמִדַּת
הַחֶסֶד. הָאֵהָבָה שְׁלוֹ נְשַׁפְּכֵת לְכָל עֵבֶר,
לְכָל אֶחָד, בְּמֵאוֹר פְּנִים. לְעַמַּת זֹאת,
חֲפִירַת בָּאָר הִיא פּעֵלָה שְׁמַתְאִימָה לְמִי
שְׁפוּעֵל בְּזִהִירוֹת וּמִתּוֹךְ הַסְּתִיגוֹת. כְּמוֹ
בְּעֵפֶר הַנְּחֻפָּה, לֹא כָּל דְּבַר מִתְּאִים לֵה'
וְלֹא כָּל הַתְּנַהֲגוֹת רְאוּיָה לִי. צְרִיךְ לְבַדֵּק
כָּל דְּבַר, לְבַרֵּר אֶת הַפְּסָלֵת מִתּוֹךְ הָאֶכָּל.
יִתְכּוֹן וְעַל הַרְבֵּה דְּבָרִים אָמַר 'לֹא', כְּדִי
שֶׁהַתּוֹצֵאָה שְׁאֵקְבֵל בְּסוּפוֹ שֶׁל דְּבַר
תִּהְיֶה מִיָּם חַיִּים וְזָכִים!

שְׁנִזְכֶּה לְבַרֵּר אֶת הַפְּסָלֵת וְלִשְׁתּוֹת
מִיָּם חַיִּים!

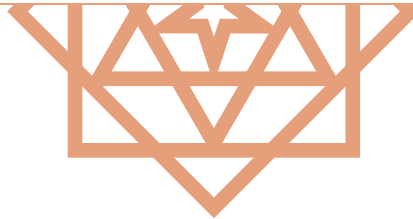
שְׁבֵת שְׁלוֹם וּמְבָרָךְ!

?

וּבְטֻבֵּעַ הָרֵאשׁוֹן שְׁלִי אֲנִי רוֹצֵה לְהִתְנַפֵּל
עָלֶיךָ, הַגְּבוּרָה הִיא לְעֵצוֹר וּלְהִתְאַפֵּק
וְלֵאכֹל אֶת הָאֶכָּל בְּמִתְיִנוּת. אִיךְ
אוֹמְרִים חֲזוֹ"ל? "אִיזְהוּ גְבוּר – הַכּוֹבֵשׁ
אֶת יְצָרוֹ". זֶהוּ כַּח לְעַמֹּד מוֹל הַפְּתוּיִים
וְלוֹמַר: לֹא!

וּמָה הַקָּשֶׁר לַחֲפִירַת בָּאָר? נְסוּ לְדַמּוּן.
כְּדִי מַעֲדָר וְאֵת חֲפִירָה, הַשְּׁמֵשׁ יוֹקֵדֵת
וְאֲנִי עוֹמֵד וְחוֹפֵר לְעַמֵּק הָאֲדָמָה. עוֹד
מְטָר וְעוֹד מְטָר. מְדִי פַעַם אֲנִי עוֹצֵר אֶת
הַחֲפִירָה, מִתְּכּוֹפֵף אֶל הַקְּרָקַע וּמְמַשֵּׁשׁ
כְּדִי אֶת הָעֵפֶר. הָאֲמֵנָם? כְּבָר הִגַּעְתִּי אֶל
הַמַּיִם? לֹא! עֲדִין יָבֵשׁ. זֶה לֹא זֶה! כְּנִרְאָה
כְּדִי לְהִגִּיעַ לְדְבַר הַנְּכוּן וְהָאֲמִתִּי צְרִיךְ
עוֹד לְהַמְשִׁיךְ וְלַעֲבֹד.

שְׁאִיבֵת מִיָּם מִהִנְהָר אוֹ מִהַמַּעַיִן הִיא

בס"ד

אוחחו כאן בשבילכם
מקשיבים, מחזקים ומתחזקים איתכם!

לאור המצב
מכללת תורת הנפש מגויסת!

07-32336239 ☎

בין השעות 08:00 בבוקר ועד 02:00 בלילה

קו חם

למענה ותמיכה רגשית

מאזינים את הנפש באמן של רחמי ואבא

מרת
הנפש

מכללת תורת הנפש
בית ספר לפסיכולוגיה יהודית

הקונספציה צריכה להשתנות, מבינים כולם, אבל

מהו השינוי הנדרש ואיך ניתן לחולל אותו? משבר כמו שחווה עם ישראל מאז שמחת-תורה אסור לו להסתיים בשינוי קוסמטי – טלטלה מסוימת במגרש הפוליטי, או אפילו שיפור-עמדות מדיני או בטחוני. כאשר הקב"ה מזמן משבר כואב בסדר גודל שכזה הוא קורא לנו לשינוי מהותי ומוחלט – התחלה של מציאות חדשה, לכל לראש בנוגע לחיי הציבור של עם ישראל בארץ ישראל. החתירה לחידוש אמיתי דורשת שתי תנועות הבאות ביחד: מחד, כדי להתחיל מחדש צריכים לוותר על כל העולם הקיים, להעלים את כל התפיסות הקודמות ו'להתכווץ' לתוך נקודת-היסוד שלנו, כעם וכיחידים – נקודת האמונה, שרק מתוכה אפשר להנביע מציאות חדשה. מאידך, את הרוע המוחלט שהתגלה במציאות הקיימת יש למגר – נדרשת נגדו מלחמה מוחלטת, ללא פשרות וללא ויתורים, כדי להגיע לעולם חדש וטוב יותר. דווקא המלחמה ברע חושפת את תעצומות האמונה והטוב בעם ישראל.

שיעורי החוברת השבוע עוסקים בעומק ובבהירות בשתי התנועות הללו, קוראים לנו להענות לקריאה האלוקית לצאת לדרך חדשה ומעניקים לנו כוחות וקריאת-כיוון לצליחת חבלי-המשיח האחרונים – מתוך אמונה, יזמה וחתירה לנצחון – בדרך לגאולה האמתית והשלמה.

בגבורות שמונים
יום הח"ן
מתנה לרב לכניסה לשנתו השמונים

80 ש"ה
הו"ק

<https://bit.ly/hok-80>

לתרומה ישראל - 052-3003085

